

1117.-η ΕΛΤΙΝΑΝ ΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
Μ.Μπότσαρη 7α - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

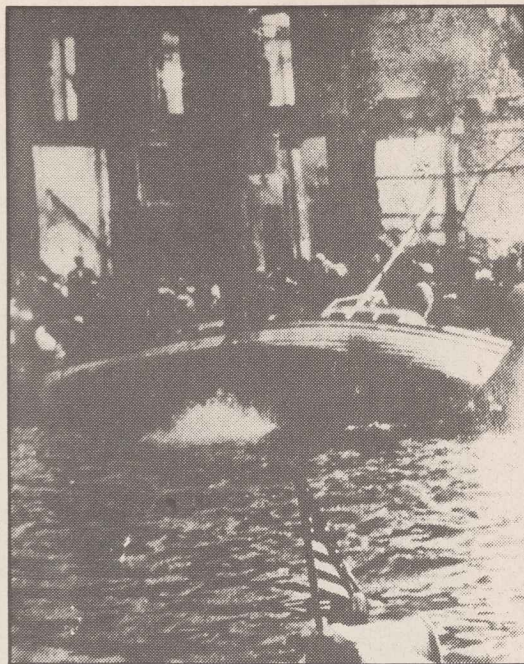
ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ «ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ»

Αρ. φύλλου 232

Αθήνα, Οκτώβριος 1982

Σμύρνη 1922. Συμφορά και απόγνωση κάτω από
τά μάτια των συμμάχων.

Μεταξύ μας

Φαίνεται πώς η πολιτισμένη ανθρωπότητα ανέβηκε ήθικα. "Η τουλάχιστον η ευαισθησία της κοινής γνώμης αύξησε τό μήκος των κεραίων της.

Λέω για τη πρόσφατη σφαγή των 5000 Παλαιστινίων και Λιβανέζων στά στρατόπεδα και τό νοσοκομείο της Βηρυτού και τήν παγκόσμια κατακραυγή.

Και ό νοῦς μου πάει στίς σφαγές του '22. "Όπου χάθηκαν, εξοντώθηκαν έν ψυχρῶ κάποιες εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες. Καί μέ όδύνη θυμouμαι εκείνο πού ακούστηκε τότε σέ κάποιο Εὐρωπαϊκό Κοινοβούλιο: πώς ό «Χρυσόστομος βρήκε τό θάνατο πού του άξιζε!».

Καί σήμερα ακόμα στά 60 χρόνια άπ' τήν Καταστροφή, ποιές οι ένέργειες για νά θυμηθεῖ ή για νά μάθει ή παγκόσμια κοινή γνώμη τίς τοτινές αγριότητες των γειτόνων μας πού έκαναν τόν Χόρτον - τόν Αμερικανό Πρόξενο στή Σμύρνη τήν εποχή εκείνη, νά γράψει εκείνο τό «Φεύγω από τή Σμύρνη μέ συναίσθημα ντροπής γιατί άνήκω στό ανθρώπινο γένος» !!!

Ομολογουμένως μεγάλη ή επιτυχία του μνημόσυνου τής Κυριακής 19 του περασμένου.

Η παρουσία των 10.000 προσφύγων πρώτης δεύτερης και τρίτης γενιάς μέ τά λάβαρα των σωματείων τους, νά πορεύονται μέ απόλυτη τάξη άπ' τήν Μητρόπολη πρός τόν Άγνωστο ήταν πρωτόφαντη και έντυπωσιακή. Καί συγχαρητήρια άνήκουν σ' όσους πέτυχαν, εκείνο τό αποτέλεσμα.

Εῖναι έξ άλλου ή πρώτη φορά πού ή Πολιτεία μάς συμπαραστάθηκε και μάς καταξίωσε.

Χάρis στίς ένέργειές μας και τά δύο κανάλια πρόβαλαν τό γεγονός των 60 χρόνων. Αλλά άκούσαμε - δίκαια παράπονα μελῶν μας, γιατί δέν τούς ενημερώνουμε άπό τήν Ηχώ έγκαιρα.

Για τόν πολύ άπλό λόγο, αγαπημένοι μας συμπατριώτες πώς και τά δύο κανάλια προγραμματίζουν αυτές τίς έκπομπές - πού εῖναι έκτακτες άς μήν τό ξεχνouμε - πολύ λίγες μέρες πριν τήν μετάδοση. Παρακολουθεῖτε λοιπόν τακτικά τίς σχετικές στήλες στίς έφημερίδες.

Σημαντική άνταπόκριση βρήκε στά μέλη μας ή άπόφαση τής Ένωσης νά βγάλει άριθμημένα αντίγραφα και νά διαθέσει στά μέλη της του σπάνιου, Έφέσιου άσημένιου περιδέραιου του 7ου π.χ. αῖωνα. Πρόκειται για τά περιδέραια εκείνα τής Έφέσου τά όποια αναφέρει και ό Λουκιανός στούς «Εταιρικούς Διαλόγους» του (στόν διάλογο μέ τίτλο «Μήτηρ και Μουσάριον»).

Οἱ προεγγραφές άρχισαν και προχωρουν.

Παρακαλouμε μήν καθυστερεῖτε τήν έγγραφή σας γιατί και ό άριθμός των αντίγραφων θά εῖναι περιορισμένος και για νά φιλοτεχνηθouν αυτά τά αντίγραφα χρειάζεται χρόνος. Τό περιδέραιο μπορεῖτε νά θαυμάσετε στή βιτρίνα τής Ένωσής μας κάθε μέρα άπό 10-2 μ.μ. Έκτός άπ' τά Σαββατοκύριακα.

(Συνέχεια, στήν επόμενη σελ.)

Ο Έλληνισμός τής Μικρασίας Στό Γ' Φεστιβάλ Βιβλίου

Στό μεγάλο πολιτισμό τής Έλληνικής Μικρασίας ήταν άφιερωμένο τό περίπτερο του ύπουργείου Πολιτισμού και Έπιστημών στό Γ' Φεστιβάλ Βιβλίου στο Πεδίο του Άρεως.

Στό περίπτερο αυτό, τήν καλλιτεχνική επιμέλεια του όποιου είχε ό σκηνογράφος Βασίλης Φωτόπουλος, παρουσιάστηκαν σπάνιες έκδόσεις πού παρεχώρησαν ή Έθνική Βιβλιοθήκη και τά Γενικά Αρχεία του Κράτους. Άνάμεσα στά έκθέματα υπήρχαν οι έφημερίδες «Αμάθεια» (1838), «Κήρυξ» τής Ιωνίας (1874), τό πρώτο φύλλο «Όμηρος» τής Σμύρνης, «Αστήρ του Πόντου» (1886), «Ερανιστής» (1911) κ.ά.

Επίσης, διάφορα βιβλία και ποιητικές συλλογές πού έκδόθηκαν στή Σμύρνη όλα πριν τό 1840 όπως «Διάλογοι περί Γραμματικής» (1894), «Φιλάργυρος» του Μολιέρου (1835), «Αλφαβητάρι Νηπίων» (1835) και άλλα πολλά πού μαρτυρουν τήν άνθηση των Γραμμάτων του Μικρασιατικού Έλληνισμού.

ΧΡΟΝΙΑ
ΧΩΡΙΣ
ΣΜΥΡΝΗ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Σμύρνη 1900. Αναμνηστική φωτογραφία της οικογένειας του Ιωάννη Ιωαννίδη ή Τζοθανάκη, εμπόρου της Σμύρνης. Η φωτογραφία τραβήχτηκε την ημέρα των αραβώνων της κόρης του Εύθалиας, (στό κέντρο όρθια) με τόν Έρμαν Ζ. Μιρζάν.

Καθισμένοι στο κέντρο, ο Ιωάννης Ιωαννίδης με την σύζυγό του Εύανθια τό γένος Χ'στυλιανού. Τους περιτριγυρίζουν τὰ παιδιά τους. Από αριστερά όρθιοι, ή Έλπίδα, σύζυγος του Αντώνη Πετρά, σταφιδέμπορου των Πατρών, ό Έρμαν Μιρζάν, φαρμακοποιός, ή Εύθалиа, ό Πάνος, ό Άριστείδης και δεξιά καθισμένος ό Νίκος. Όλα τὰ αγόρια εργαζόταν στον οίκο Ράλλη στis Ίνδιες και Άμερική. Κάτω σταυροπόδι ό θενιαμίν Ιωσήφ, άργότερα Γεν. Διευθυντής της Οριένταλ Κάπρετ στην Άθήνα.

(Η φωτογραφία είναι προσφορά της κας Ναταλίας Ε. Γκούφα, εγγονής του Έ. Μιρζάν και δισέγγονης του Ι. Ιωαννίδη).

(Γιά την Οικονομία Μιρζάν θλ. ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ Τόμος 12ος, 1965 σελ. 134).

Πεΐτε της

Πεΐτε της Έλένης, νά μη σιγανотраγουδήσει τραγούδια της Άνατολής. Τό βλέπω, τό δάκρυ της πού τρέχει, άκούω πένθιμο τόν τόνο της φωνής. Είμαι γέρος. Δέν τὰ άντέχω. Πείτε της Έλένης μου σάν έρτω νά κρύψει την «Πατρίδα» τό κάδρο πού μικρή έχει κεντήσει, πλατάνια, τερεδιά, πλουμидία. Σάν τό θωρώ μου σβεΐ τό βλέμμα. Πείτε της Έλένης, νά μή μου ξαναπει πώς δέ θά πάμε πίσω στά Βουρλά. Πείτε της Έλένης, νά μου πει άπλά: Θά πάμε Έκεϊ...παντοτινά.

Νίτσα Παραρά-Εύτυχίδου.

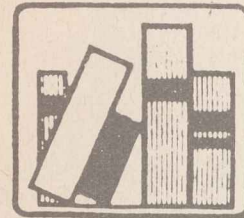
«Μικρασία - ή Μεγάλη Έλλάδα»

Καινούργιο βιβλίο της συγγραφώς Ισαβέλλας Σικιαιδίη - Μαλόβρου-βα.

Τό βιβλίο είναι έκδοση της Έστίας Νέας Σμύρνης, και άποτελεί αφιέρωμα στά 60 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή. Γραμμένο όπως όλα τὰ βιβλία της συγγραφώς με λιτότητα και απλότητα, χωρίς υπερβολές στις εκφράσεις δίνει στο κείμενό της άληθινές ιστορίες παρμένες από τούς ίδιους τούς μάρτυρες της μεγαλύτερης τραγωδίας του αιώνα μας.

Τήν πρώτη έκδοση με 3.000 αντίτυπα ή συγγραφέας προσέφερε στην Έστία Νέας Σμύρνης πού τό αντίτιμό τους θά διατεθεί γιά τούς καλλιτεχνικούς σκοπούς της.

Τό βιβλίο περιέχει 52 παλές φωτογραφίες και 94 σελίδες και είναι έπίκαιρο με τη συμπλήρωση 60 χρόνων από τη Μικρασιατική καταστροφή, φέτος.

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

«ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ 10 ΗΜΕΡΩΝ»

A. ΜΟΛΥΒΙΑΤΗ

Άς μήν αύταπατώμαστε: Όσο και νά θέλεις, όσο καλή διάθεση και νάχεις, όποια οικονομική άνεση κι' άν σε διακρίνει, είναι άνθρωπίνως άδύνατο νά παρακολουθείς την πνευματική κίνηση του χώρου μας (του Έλλαδικού χώρου έννώ) και νά είσαι έτσι ένήμερος σ' ό,τι άφορά αυτήν την κίνηση.

Έτσι, είτε τυχαία, είτε διότι κάποιος φίλος σου έχει κάνει την σχετική υπόδειξη, γίνεσαι γνώστης της κυκλοφορίας ενός βιβλίου, μιάς μελέτης, ενός σοβαρού κειμένου κλπ.κλπ.

Τυχαία, λοιπόν, έπεσε στην άντίληψή μου, ότι κυκλοφόρησε τό βιβλίο «ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ 10 ΗΜΕΡΩΝ» της κ. Άγάπης Μολυβιάτη. Κι' όταν θέλησα ν' άποκτήσω αυτό τό βιβλίο, έπειδή άναφερόταν στο δράμα των ξεριζωμένων των Χαμένων Πατρίδων της Άνατολής, δέν φανταζόμουν ποτέ, ότι ή συγγραφέας του είναι άδελφή του άξέχαστου γλυκού και λεπταίσθητου έκείνου συγγραφέα και Άκαδημαϊκού μας Ήλία Βενέζη, πού έφυγε από κοντά μας πρό πενταετίας περίπου, ύστερα από επώδυνη νόσο.

Μή γνωρίζοντας τίποτε γιά την συγγένεια των δυό αυτών προσώπων, αλλά ούτε και γιά την Λογοτεχνική άξισύνη και της κ. Άγάπης Μολυβιάτη, πήρα στά χέρια μου τό πίο πάνω βιβλίο και «ρίχτηκα με τὰ μούτρα» πού λένε στο διάβασμά του. Κι' άς μή φανεί ότι υπερβάλλω, ή ότι έπηρεάζομαι από τό Μεγάλο όνομα του άδελφού της συγγραφέως, άν πώ ότι γοητεύτηκα από τό ύφος της συγγραφέως. Γοητεύτηκα γιατί παρουσιάζει ένα σύντομο δραματικό χρονικό από κείνη την άνείπωτη δοκιμασία μας, την Μικρασιατική Καταστροφή, κατά τρόπο έλκυστικό, ποιητικό θάλεγα, άφου, όπως άποκαλύπτεται στις σελίδες του βιβλίου της ή κ. Ά. Μολυβιάτη, είναι Ποήτρια!

Τό Χρονικό αυτό περιέχει μέσα του πολλή θλίψη, αλλά και πολλή άνθρωπιά. Άνθρωπιά πού προέρχεται από μιά φωτεινή έξαίρεση της τότε βανασούτητας και θηριωδίας των Τούρκων δικτών μας. Ένας Τούρκος, ό Κεμαλεντίν, γίνεται σωτήρας στην συγγραφέα μας και στόν πατέρα της και χάρη σ' αυτόν, γλυτώνει και τὰ κακά της θηριωδίας των Τούρκων και την ζωή της. Στά τόσα και τόσα θηρία της Άποκαλύψεως, πού ξεφύτρωσαν στην πατρική της γή και από την μιά μέρα στην άλλη έσπειραν τόσο πόνο και τόση συμφορά, ή παρουσία του Κεμαλεντίν άποτελεί μιά πραγματικά φωτεινή έξαίρεση.

Έτσι, ή κ. Άγάπη Μολυβιάτη, μόλις ξεφυγε από την κόλαση της σφαγής και του εξανδραποδισμού, χάρη στόν καλό Κεμαλεντίν, έκρινε ότι έπρεπε νά φέρει στο φώς της δημοσιότητας την χρόνια και χρόνια άναξιοποίητη συλλογή των γραπτών της γιά κείνες τις πράγματι δραματικές μέρες, πού σημάδεψαν την ζωή της. Με την προτροπή μάλιστα του άδελφού της, του Μεγάλου Ήλία Βενέζη, λίγο πριν πεθάνει, πραγματοποιεί, έστο με τόση χρονική καθυστέρηση, την δημοσίευση του χρονικού της, ενός χρονικού όπου ύμνείται ή άνθρωπιά, ή ευγένεια ψυχής και ή καλωσύνη ενός ανθρώπου. Μπορεί βέβαια αυτός ό άνθρωπος, ό Κεμαλεντίν, νά μήν άπελευθέρωσε τόν νεαρό Ήλία (τόν άδερφό της συγγραφέως) πού ύπόστηκε τὰ πάνδεινα στά Άμελέ Ταμπουρού (τά Ταγματα Έργασίας, τὰ Ταγματα έξολοθρεμού των Χριστιανοπαίδων από τούς Τούρκους), παρά την ζωηρή επιθυμία του, άλλ' ώστόσο ή έν γενική συμπεριφορά του στην μικρή, τότε, Άγάπη και στόν ταλαίπωρο πατέρα της, ήταν άληθινά σωστική.

Στις 130 σελίδες του βιβλίου της ή κ. Άγάπη Μολυβιάτη, με μιά έξαιρετική δεξιότητα και χάρη, αλλά και πόνο ψυχής γιά τὰ τότε τεκταινόμενα γύρω της, περιγράφει τό μεγάλο, τό άνείπωτο ψυχικό της δράμα και ζωγραφίζει με ζωηρές πινελιές τό πορτραίτο του σωτήρα της Κεμαλεντίν, του Τούρκου, πού την περιέβαλε με άδολη στοργή και αγάπη γιά μόνο τόν λόγο ότι έμοιαζε της άδικοχαμένης άδελφής του Ζεχράς.

Άλλά τό ωραίο αυτό χρονικό της κ. Άγάπης Μολυβιάτης, με τὰ τόσα ποιητικά του «στολίδια» και τόν τόσο λυρισμό του, φέρνει και ένα μήνυμα ένα μήνυμα αισιοδοξίας και χαράς, ότι στόν μάταιο τούτο κόσμο (πολιτισμένο και μή) όπου καμιά φορά (κι' αυτό φυσικά συμβαίνει μόνο σε περίοδο πολέμου) κυριαρχεί τό μίσος και ή τάση γιά άλληλοσφαγή, βρίσκονται συνάνθρωποι μας, πού δέν έχασαν τόν προορισμό τους σε τούτη την διαβατική ζωή: δέν έχασαν ότι ή φιλαλληλία και ή αγάπη δίνει άλλο νόημα στην ύπoστασή μας...

Άν τὰ βιβλία του άείμνηστου Μεγάλου των Γραμμάτων μας Ήλία Βενέζη είχαν μιά χάρη και μιά γλυκύτητα (γι' αυτό ήταν και είναι άρεστά στο φιλαναγνώστικό μας Κοινό), τὰ ίδια χαρακτηριστικά πρέπει νάχουν και τὰ βιβλία της άδελφής του, της κ. Άγάπης Μολυβιάτη. Άψευδής μάρτυρας τό βιβλίο της «ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ 10 ΗΜΕΡΩΝ», πού μόλις τελειώσαμε γοητευμένοι από τό ύφος και την άμωγη έκφραστική του δομή.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΛ. ΤΑΤΑΡΙΔΗΣ

Ό Κ. Α. Τρυπάνης και Γ. Μεσάλας στην άνάγνωση των «Προσφύγων»

ΕΝΑ ΝΕΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΟ «ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ» ΤΟΥ Κ. ΤΡΥΠΑΝΗ ΑΠΟ ΤΟ «ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΘΕΑΤΡΟ»

Ένας καταξιωμένος πνευματικός άνθρωπος, ό Κωνσταντίνος Τρυπάνης, πρώην ύπουργός Πολιτισμού και τώρα γενικός γραμματέας της Άκαδημίας Άθηνών, είναι ό συγγραφέας του νέου θεατρικού έργου «Οί Πρόσφυγες 1922».

Στό έργο αυτό ό κ. Τρυπάνης καταγράφει τις άναμνήσεις του από την περιπέτεια του Έλληνισμού της Μικράς Άσίας και ύπογραμμίζει τόν ρόλο της μάνας, πού την παρομοιάζει σάν ένα θηλυκό Αϊαντα.

Τό νέο θεατρικό έργο θά παρουσιάσει τό «Μοντέρνο Θέατρο» του Γιώργου Μεσάλα σε σκηνοθεσία του ίδιου.

Η παράσταση αυτή άγεβαίνει με την ευκαιρία της συμπλήρωσης φέτος των 60 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή.

Η πρεμιέρα θά δοθεί στη Χίο, πατρίδα του Κ. Τρυπάνη και έναν από τούς πρώτους σταθμούς των προσφύγων μετά την καταστροφή. Στη συνέχεια θά δοθούν παραστάσεις στη Μυτιλήνη, τη Ρόδο, την Πάτρα, τη Θεσσαλονίκη και στην Άθήνα.

Γιά τη παράσταση αυτή ό Γιώργος Μεσάλας λέει:

«Μετά την άποχώρησή μου από τό έθνικό ήθελα νά κάνω μιά παράσταση με ένα έργο δυναμικό. Τό έργο του κ. Τρυπάνη αναφέρεται στις τραγικές μέρες πού έζησε ό Έλληνισμός του 1922 και ειδικότερα στη μάνα, τη Γυναίκα της Μικράς Άσίας, πού δίνει περισσότερα άπ' όσα ζητούσα γιά νά μπορέσω νά φτιάξω μιά παράσταση πού νά μετουσιώνει θεατρικά τις μορφές της Μ. Άσίας μέσα από τούς ανθρώπινους χαρακτήρες πού ζωντανεύει ό συγγραφέας.

Ένας άνθρωπος έκείνης της γενιάς γεμάτος από άναμνήσεις και πίκρες έγραψε τό έργο. Ένας άλλος, νεότερος, πού έζησε την φρίκη των γεγονότων της Κύπρου, θά το σκηνοθετήσει.

Δύο διαφορετικές εποχές, δύο διαφορετικές γενιές αλλά ένας Λαός περήφανος πού ξεριζώνεται, πού γίνεται πρόσφυγας, πού ακρωτηριάζεται, πού δίνει τη ζωή του στόν άιώνα ενάντια στόν κοινό έχθρο.

Ελπίζουμε ότι τό αποτέλεσμα θά μπορέσει νά προσεγγίσει αυτά τὰ μεγάλα τραγικά γεγονότα».

Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες τόν πρώτο γυναικείο ρόλο - της Έλληνίδας Μάννας της Μ. Άσίας - θά έρμηνεύσει ή Θάλεια Καλλιγιά. Τὰ σκηνικά και τὰ κοστούμια θά φιλοτεχνήσει ή Λίζα Ζαΐμη, ενώ ή μουσική θά είναι του Θόδωρου Άντωνίου.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

- Απολ. Γ.Λεονταρίτη «Τά Θυάτεια» Αθ. 1975. σελ. 158.

-Νίτσα Τζωρτζόγλου «ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ» Αθ. 1981 σελ. 186.

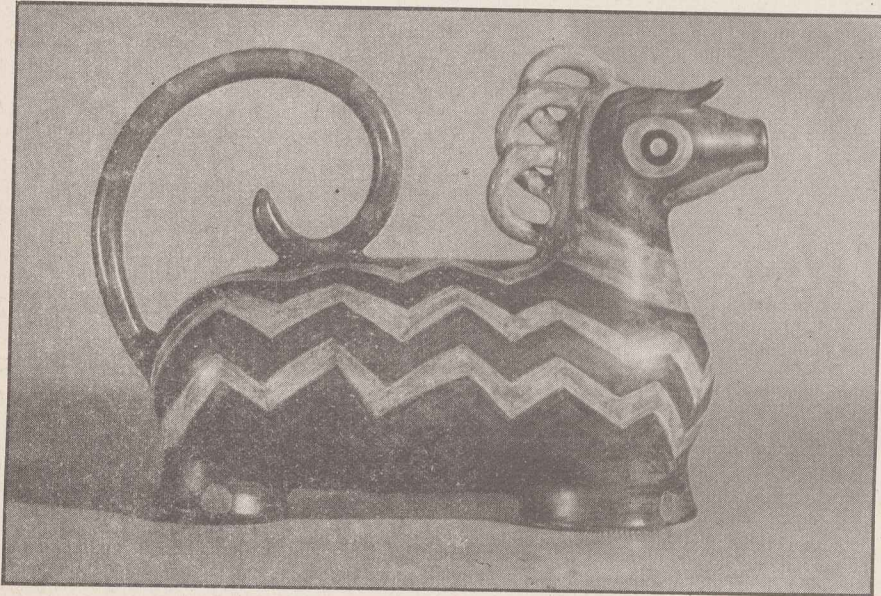
-Στεφ. Έμμ. Παπαδοπούλου «ΑΓΓΕΛΙΚΟΝ ΜΗΝΥΜΑ» Αθ. 1982 σελ. 46

ΠΑΝΟΣ ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ
Ο ΚΕΡΑΜΙΣΤΑΣ ΑΠ' ΤΟ ΑΪ-ΒΑΛΙ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΝΙΚΟΣ ΒΙΚΕΤΟΣ

Γεννήθηκε στις Κυδωνίες της Μ. Ἀσίας τὸ 1900. Σπούδασε ζωγραφικὴ στὴ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν τῆς Μασσαλίας καὶ μετὰ ἓνα χρόνο, κεραμικὴ στὴ Σχολὴ Saint Jean du Désert. Γιά κείνα τὰ χρόνια τῆς σπουδῆς ὁ Βαλσαμάκης λέει:

«Στόν καιρό μου, ἡ σπουδὴ γινότανε μέ πολλές δυσκολίες καὶ πολλὴ αὐστηρότητα. Ὅσοι ἀποφασίζανε νά σέ φέρουνε κοντά στά ἄδυνα τῆς τέχνης δέν λογαριάζανε τὴν ἀξία σου, μήτε τὴν ικανότητά σου. Δοκιμάζανε τὴν ἀντοχή σου καὶ κοντά σ' αὐτὴν τὴν καλὴ σου διάθεση καὶ τὴν ἐπιμονή σου. Τυχαῖα ἦτανε ἡ σύμπτωση, πού ὕστερα ἀπὸ τὴ «Σχολή» πρωτογνώρισα τὴν τέχνη πού χάρισε στὸν ἄνθρωπο ὁ θεὸς Κέραμος καὶ πού μέσα ἀπὸ τὸ χρόνο ἀντέχει ἀκόμα καὶ μέ τὴν ἀνανέωση ἐπιβάλλει ὅλο καὶ περισσότερο τὴν ἀμετρὴ ἀξία της. Ἀπὸ τότες, ἄλλαξε ἡ ζωὴ μου. Καὶ δέν μπορούσα νά φανταστώ πὼς θά γινότανε γιὰ μένα ἓνα σπουδαῖο βίωμα καὶ ἓνα πάθος χωρὶς τέλος».

Ἡ πρώτη ἀτομικὴ τοῦ ἐκθεση ἐγίνε στὴν Ἀθήνα τὸ 1930. Ἀκολούθησαν πολλές ἀπὸ τότε. Ἀναδρομικὴ τοῦ ἐκθεση παρουσίασε ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη τὸ 1982. Πῆρε μέρος σέ πολλές ὁμαδικές ἐκθέσεις στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικό. Οἱ διακρίσεις, πού τοῦ ἀπονεμήθηκαν, καὶ οἱ ἐπαινετικές κριτικές πού τοῦ ἀφιέρωσαν Ἑλληνες καὶ ξένοι, ἀποτελοῦν τὴν πιο ἀδιάψευστη μαρτυρία τῆς μεγάλης ἐκτίμησης πού ἔχει κερδίσει ἡ καλλιτεχνικὴ τοῦ προσφορά.

«Ζωάκι», ὕψος 21 ἑκατ. 1951

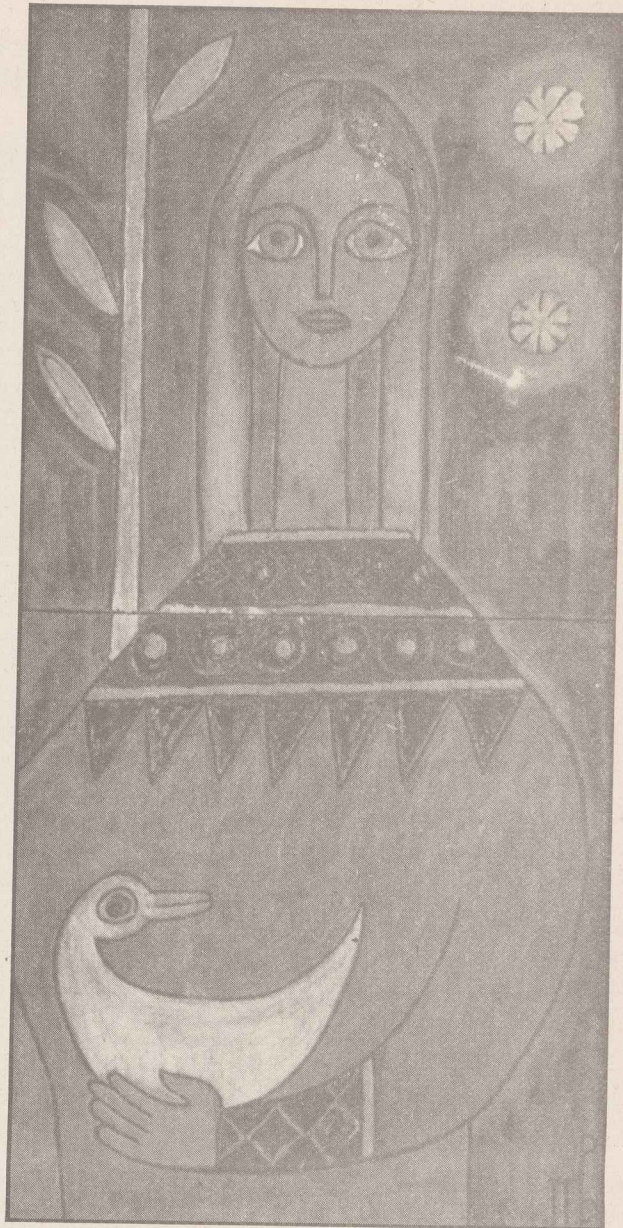
Τὰ ἐκθέματα τοῦ Βαλσαμάκη, γράφει ὁ Ἄγγελος Προκοπίου, ὅλα φαγεντιανά, διακοσμημένα μέ τὸ χερί τοῦ Καλλιτέχνη, εἶναι δείγματα μιᾶς θελήσεως ἰσχυρᾶς πού ἀντιδρᾷ στὴ βιομηχανικὴ ὁμοιομορφία μέ τὴν πρωτοτυπία. Τὸ κάθε κεραμεικὸ ἐκθεμα ἔχει τὴν ἀτομικότητά του καὶ στὴν ἀξιοποίησή του συντελεῖ πολὺ καὶ ὁ καλοαίσθητος τρόπος τῆς παρουσιάσεώς του. Ὁ Βαλσαμάκης στὸ στάδιο τῆς διακοσμῆσεως ἔδειξε ὅτι ἔχει ὅλες τὶς εὐαισθησίες ἐνὸς ἐξαιρέτου καλλιτέχνη. Ἔσπασε τὶς ἐπαφές μέ ἀποχρώσεις, ἐπαίξε μέ τόνους, δημιούργησε ὀφθαλμαπάτες διαφανειῶν, ἐξευγένισε τὴν ψημένη γῆ τῆς Μήλου καὶ τῆς ἔδωσε αἶγλη κρυσταλλικῆ».

Ὁ ἀκαδημαϊκὸς Ἡλίας Βενέζης ἀναφερόμενος στὸν Βαλσαμάκη γράφει μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Τοῦτος ὁ τεχνίτης ξέρει - καὶ ἀγαπᾷ νά τὸ θυμᾶται - πὼς πλάθοντας αὐτὴ τὴν κόκκινη γῆ τῆς Ἀττικῆς, πού δουλεῦει κι ὁ ἴδιος τώρα, ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια οἱ Ἕλληνες, σπίνοντας τὴ πάνω στὸν πρωτόγονο ποδοκίνητο τὸρνο ἀπὸ ξύλο ἄγριας φτελιάς, δημιούργησαν τὴν παράδοση τῆς ἐλληνικῆς κεραμεικῆς. Αὐτὴ τὴν παράδοση ὁ Ἕλληνας τεχνίτης δέν θά τὴν ξεφύγει. Ἀλλὰ θά περάσει μέσα ἀπὸ τὴν προσωπικότητά του, τὴν προσωπικότητα τοῦ τεχνίτη τοῦ 1951, τοῦ Ἑλλῆνα ἀλλὰ καὶ τοῦ Εὐρωπαίου. Τὸ ἐνοστικτο του θά τὸν ὀδηγήσει στὰ μέτρα, στὸ τί θά πάρει ἀπὸ ὅλη αὐτὴ τὴν παρακαταθήκη καὶ σέ τί ἀναλογίᾳ.

Ἔτσι θά βγεῖ τὸ προσωπικὸ ὄψος πού μέ τὸ νά εἶναι αὐθεντικὰ ἑλληνικὸ εἶναι καὶ αὐθεντικὰ οἰκουμενικό.».

Γιὰ τὸν Ἀἰβαλιώτη κεραμίστα ὁ Ὀδυσσεὺς Ἐλύτης ἔγραψε στὴν «Καθημερινή» τὸ 1947: «Ὁ κ.Πάνος Βαλσαμάκης .. εἶναι ἓνας τύπος εὐγενικοῦ καὶ ἀθόρβου καλλιτέχνη, ἀπ' αὐτοὺς πού σπανίζουν τόσο στὴν ἐποχὴ μας καὶ πού ξέρουν νά στηρίζουν τὴν ἐπιτυχία τους πολὺ περισσότερο στὴ δουλειὰ παρά στὴ διαφήμιση. Κρατᾷει κάπ ἀπὸ τὸ ἀγνό πάθος ἀλλὰ καὶ τὴν ἥρεμη στοχαστικότητα τῶν παλιῶν ἐκείνων ἐργατῶν

«Εἰρήνη», 25X50 ἑκατ. 1965.

τῆς Τέχνης πού διατηροῦσαν ζωντανὰ τὰ καλλιτεχνικὰ ἰδανικὰ στὶς πιο ὑγιεῖς περιόδους τῆς ἀνθρωπότητας, τότε πού τὸ Αἰσθητικὸ καὶ τὸ Ὠφέλιμο δέν εἶχανε ἀκόμη χωρίσει ὀριστικά. Κι' ἐξακολουθεῖ σήμερα νά ὑποβαστάζει σχεδὸν μόνος του τὸ βάρος μιᾶς παράδοσης πού εἶναι ἀπὸ τὶς πλουσιώτερες τοῦ κόσμου καὶ πού γεννᾷ εἰδικὰ στὸν τόπο μας - μεγάλες ὑποχρεώσεις».

Σήμερα, ὕστερα ἀπὸ μακρόχρονη καλλιτεχνικὴ πορεία, ὁ Πάνος Βαλσαμάκης ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ὁ «σεμνὸς δουλευτῆς», πού ἀπομονωμένος στὸ ἐργαστήρι του στὸ Μαρούσι πασχίζει ν' ἀνεβάσει τὸ ἐπίπεδο τῆς κεραμικῆς. Στὸ ἄρθρο του «Σημειώματα καὶ Στοχασμός» (Ζυγός, τεύχος 21, Ἰούλιος - Αὐγούστος 1976) γράφει:

«Πιστεύω πὼς μέρα μέ τὴ μέρα ἡ κεραμικὴ προκόβει, ὕστερα ἀπὸ τόσες προσπάθειες, στὸν τόπο μας καὶ πὼς βρίσκεται σέ μῖαν ἀξιόλογη ἀνθηση. Παρηγοριέμαι ὅταν τὸ σκέφτομαι. Μὲ τὸν καιρὸ θά γενεῖ ἀγνώριστη. Σὰν ξεκαθαρίσει σωστὰ στὴ σκέψη μας τὸ πόσοι δρόμοι ξανοίγουνται μπροστὰ της. Καὶ πόσοι τρόποι ἀπίστευτοι γιὰ ν' ἀποδώσει τὸ ἅπαντο τῆς ἀξίας της. Ὅμως ποτές δέν ὑποτάχτηκε στοὺς κανόνες μιᾶς ἄλλης, ὅποιας καὶ νάναι, τέχνης. Ἐχει τὸ δικό της τρόπο. Καί μ' αὐτὸν πορεύεται ἀπὸ τὸ χρόνο πού δέν ἔχει ἀρχή. Μήτε λογαριάζεται. Τὸ χρῶμα, γιὰ νά πάρει τοὺς τόνους πού θέλουμε, ἔχει ἀνάγκη κάποιας προετοιμασί-ας. Καὶ ἡ δημιουργικὴ φλόγα θά φανερώσει, ὅπως καὶ νάναι, τὸ ἀλάθευτο πέρασμά της».

Καὶ μιά ἄλλη, ἀγνωστὴ ἴσως γιὰ τοὺς πολλοὺς, πτυχὴ τῆς τόσο πλούσιας δραστηριότητος τοῦ Βαλσαμάκη. Ἀσχολήθηκε δόκιμα καὶ μέ τὴ λογοτεχνία, δημοσιεύοντας τὸ 1975 τὴν ποιητικὴ συλλογὴ «Πικρὴ Πολιτεία» καὶ τὸ 1979 τὶς ἀναμνήσεις του μέ τίτλο «Ἡ Πολιτεία δίχως κάστρα» Ἀἰβαλί 1914-1918. «Ποτὲ δέν ξέκοψε ἀπὸ τὶς καταβολές, τοὺς καημοὺς καὶ τὶς μνήμες τῆς πολυπαθῆς μικρασιατικῆς του πατρίδας» σημειώνει ὁ Δημήτρης Παπαστάσιος, προλογίζοντας τὸ ἀναμνηστικὸ λεύκωμα τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης γιὰ τὸν «πρωτομάστορα τῆς νεοελληνικῆς κεραμικῆς». «Ἡ αἰολικὴ γῆ ἐγίνε καὶ γι' αὐτὸν, ὅπως καὶ γι' ἄλλα τέκνα της, μιὰ ἀστεϊρευτὴ πηγὴ ἐμπνευσης, ὄχι μόνον γιὰ τὶς ζωγραφικὲς καὶ τὶς κεραμικὲς συνθέσεις, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ ποιητικὸ καὶ τὸ λογοτεχνικὸ ἔργο του».

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΗΧΩ - ΟΚΤΩΒ. 1982

ΣΠΥΡΟΥ ΜΗΛΑ

ΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΡΕΜΠΕΤΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ
ΦΕΡΝΟΥΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ
ΣΑΝ

ΠΡΟΔΡΟΜΟΥΣ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΛΙΑ ΕΛΛΑΔΑ.

**ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΠΑΡΑ Η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΥΤΗ, ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΟΥ 1922 ΗΘΙΚΟ ΘΕΜΑ.**

Μέ τὴν ἔρευνα, πού κατὰ καιροὺς ἔχει γίνεи σχετικὰ μέ τὴν καταγωγὴ τοῦ ρεμπέτικου τραγουδιοῦ καὶ τῇ δημοσιογραφικῇ του ἑκταση, ὀρισμένοι μελετητές του κηρύσουν ἀδίσταχτα πὼς οἱ πρόσφυγες τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς τοῦ 1922, ἔφεραν ἐδῶ στὴν Παλιά Ἑλλάδα καὶ τὰ ναρκωτικά. Μιά τέτοια κατηγορία δέν μπορεῖ νά μείνει ἀπαρατήρητη γιὰτί θίγει τὰ ὅσια καὶ ἱερὰ τῶν ξεριζωμένων μέ τὸν ἀνείπωτο γολγοθὰ τους.

Σταχυολογοῦμε στὴ συνέχεια ὀρισμένα ἀποσπάσματα ἀπὸ ἐργασίες καὶ συνεντεύξεις πού εἶδαν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας.

Ἡ Ὅλγα Τρέμη στὴν ἐφημερίδα «ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ» (12-4-81) γράφει: «Ἡ πρώτη ἐπαφὴ τῆς Ἑλλάδας μέ τὶς τοξικὲς οὐσίες συμπίπτει μέ τὴν ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς πού ἦταν περισσότερο ἐξοικειωμένοι μέ τὰ ναρκωτικά. Κατέφυγαν σ' αὐτὰ γιὰ νά ξεφύγουν ἀπὸ τὴν ὀδυνηρὴ πραγματικότητα...».

Ὁ Γιώργος Μουστάκης, Θεολόγος - Κοινωνιολόγος, στὴν ἐργασία του «Σκοτώνουν τοὺς νέους τὰ ναρκωτικά» κοντὰ στ' ἄλλα τονίζει: «Μετὰ τὴ Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ κάποιοι πρόσφυγες πού δέν μπόρεσαν νά ἐνσωματωθοῦν στὶς μητροπολιτικές κοινωνίες, ἀπέτέλεσαν ἓνα περιθωριακὸ λούμπεν προλεταριάτο τὸ ὁποῖο ἔκανε χρῆση χασίς»...

Ὁ συνθέτης Μίκης Θεοδωράκης σέ συνέντευξή του στὴν ἐφημερίδα «ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ ΤΑΪΜΣ», πού ἀναδημοσιεύτηκε στὸ «ΒΗΜΑ» (30-8-73) εἶπε: «Τὰ πρῶτα ἐκεῖνα χρόνια (Σ.Σ.1921-1922) οἱ περιπλανώμενοι αὐτοὶ πρόσφυγες δροῦσαν παράνομα, καὶ γι' αὐτὸ τὰ τραγούδια τους ἀπέκτησαν δύναμη... Ἐπρόκειτο γιὰ ἀνίσχυρους ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι δέν εἶχαν ἄλλο μέσον νά καταπολεμήσουν τὸ νόμο καὶ τὴν κυριαρχὴ κοινωνία, παρὰ τὴ προσφυγὴ στὰ ναρκωτικά. Ἦταν ἓνας τρόπος γιὰ ν' ἀποφύγουν τὶς συνέπειες τῆς ἀνοιχτῆς ἐξεγέρσεως».

Ἡ Ἀμερικανίδα δημοσιογράφος Πέγκυ Μάν στὸ ἀμερικανικὸ περιοδικό "Ἐπιλογές ἀπὸ τὸ READER'S DIGEST" (Μάρτης 1982) μέ τίτλο «Τὰ ναρκωτικά διαβρώνουν τὴ προσωπικότητα, γράφει:

«Οἱ πρόσφυγες τοῦ 1922 ἀπὸ τὴ Μικρασία ἔφεραν μαζί τους μία βαθεῖα ριζωμένη συνήθεια. Ἐπὶ 16 χρόνια κατὰ μέσον ὁρο, κάπνιζαν καθημερινὰ χασίς, χωρὶς ὥστόσο νά κάνουν χρῆση ἄλλων ναρκωτικῶν»...

Δικαιολογημένη λοιπὸν εἶναι ἡ ἀγανάκτηση ὄχι μόνον τῶν προσφύγων, ἀλλὰ καὶ κάθε καλῆς θέλησης ἀνθρώπου.

Ἡ ἔρευνα τους ἔρχεται σέ σοβαρὴ ἀντίθεση μέ τὴ πραγματικότητα. Ἐάν ἐσकुβαν στὴν ἱστορία τῶν ξεριζωμένων, μελετοῦσαν τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὴν ψυχρσύνθεσή τους, τὶς πολιτιστικές καὶ πνευματικές τοὺς ἀρετὲς, τὸ γαλούχημά τους μέσα σέ ἓναν ἀνώτερο ἱωνικὸ πολιτισμὸ, τὴν προκοπὴ τους, δέ θά ἔπεφταν σέ τέτοιο τεράστιο λάθος.

Γιὰ νά δεῖξουμε πὼς ἡ μελέτη τους αὐτὴ στερεῖται διαλεκτικῆς βάσης, παίρνομε ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ κυρίου Δ. Λιάτσου «Οἱ πρόσφυγες τῆς Μικρασίας καὶ τὸ ρεμπέτικο τραγούδι» ἓνα ἀπὸ τὰ τόσα τραγούδια, πού παραθέτει στὴ μελέτη του τοῦ 1910. Τὸ τραγουδοῦσαν στὴν Ἀθήνα, στὸν Πειραιᾶ, στὴν Πάτρα, Βόλο...

ΝΤΑΜΙΡΑ-ναρκωτικὸ

Ἀίντε τὴ νταμίρα, τὴ νταμίρα
ἀίντε μοῦ τὴν ἔδωσε μιὰ χήρα.
Ἀίντε μ' ἔκανε καὶ ἀλανιάρη
χασικλή καὶ μπουρδελιάρη.

ΜΑΝΤΑΛΕΝΑ

Ἀίντε Μανταλιώ καὶ Μανταλένα
τί ἔχει ὁ ἄντρας σου μέ μένα;

.....

Ἀίντε τί νά κάνω ἡ κακομοῖρα
μέ τὸ χασικλή πού πῆρα;

Ὁ κύριος Δημήτρης Λιάτσος στὸ βιβλίο του ρίχνει ἄπλετο φῶς στὴν ὅλη ὑπόθεση. Τὸν βρήκαμε καὶ κουβεντιάσαμε μαζί του.

-Κύριε Λιάτσου, ὅπως εἶδαμε καὶ στὸ βιβλίο σας, κατὰ καιροὺς ἔχουν γραφεῖ ἀπὸ μερικοὺς μελετητές τοῦ ρεμπέτικου τραγουδιοῦ σχετικὰ μέ τὴν καταγωγὴ του, ὅτι οἱ ξεριζωμένοι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς μαζί μέ τὰ τραγούδια τους ἔφεραν καὶ τὰ ναρκωτικά. Ἰδιαίτερα τὸ χασίσι. Νά ξεκινησομε ἀπὸ τὰ τραγούδια τῶν προσφύγων, αὐτὰ εἶχαν καμιά σχέση μέ τὰ χασικλῖδικα τραγούδια;

- Ἀναμφισβήτητα τὰ τραγούδια τῶν προσφύγων τῆς Μικρασίας δέν εἶχαν ἀπολύτως καμιά σχέση μέ τὰ τραγούδια τῶν χασικλῶδων. Τὸ τονίζω καὶ στὴ μελέτη μου. Τὰ τραγούδια τῶν ξεριζωμένων ἦταν τραγούδια πού τὰ χαρακτήριζε ἡ λεβεντιά, ὁ πόνος, ὁ καημός, ἡ ξενιτειά, ἡ ἀγάπη: Ἀκουσε δύο-τρία:

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΗΧΩ - ΟΚΤΩΒ. 1982

ΔΕ ΣΟΥ ΤΟ ΠΑ ΜΙΑ

Δέ σοῦ τὸπα μιὰ μέσ στὴν Ἀρμενιά
δέ σοῦ τὸπα δύο μέσ στὸ Κορδελιό.
δέ σοῦ τὸπα τρεῖς, νά μὴν παντρευτεῖς;
Τί καλὸ θά δεῖς; Θά δουλεύεις καὶ θά πλένεις
καὶ θά βαρεθεῖς.

Πάρε καρρότσα κι ἔλα
ἀν μ' ἀγαπᾷς,
πάρε καρρότσα κι ἔλα
γιαβᾶς - γιαβᾶς.

Πάρε καρρότσα κι ἔλα
νά δεῖς πού μ' ἔχουνε
στὰ σίδερα δεμένο
καὶ μέ παιδεύουνε.

Ταραλαμπούμπα τραλαλά
πόλκα ἔχεις τὰ μαλλιά.

ΤΙ ΣΕ ΝΟΙΑΖΕΙ ΕΣΕΝΑΝΕ

Τι σέ νοιάζει ἐσένανε
ἀπὸ πού μαι γώ
γι' ἀπ' τὸ Νταραγάτι εἶμαι
γι' ἀπ' τὸ Κορδελιό.

Τι σέ νοιάζει ἐσένανε
ἀπ' τὸ φουστάνι μου
γιὰ κοντὸ μου
γιὰ μακρὸ μου
γιὰ καρᾶρι μου.

Μοῦ φαίνεται πὼς τὰ πάρα πάνω τραγούδια δίνουν τὴν ἀπάντηση στοὺς μελετητές τοῦ ρεμπέτικου τραγουδιοῦ πού τόσο πρόχειρα κι ἐπιπόλαια ἔχουν γράψει γιὰ τοὺς πρόσφυγες τῆς Μικρασίας.

-Ὅταν ἦρθαν οἱ πρόσφυγες ἐδῶ ἀνέβασαν τὸ πνευματικὸ καὶ πολιτιστικὸ ἐπίπεδο τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ;

- Τὸ ἀνέβασαν καὶ πολὺ μάλιστα. Δέν εἶναι λίγοι οἱ ἐπιστήμονες Μικρασιάτες γιατροί, δικηγόροι, καθηγητές, εκπαιδευτικοί, διακεκριμένοι συγγραφεῖς, ποιητές, λογοτέχνες ὅπως ὁ Σεφέρης, ὁ Φωτιάδης, ἡ Τατιάνα Σταύρου, ὁ Σολωμονίδης, ὁ Λουντέμης, ὁ Παπαχριστοδούλου, ὁ Παπαπερικλής, ὁ Τσιτουνητάκης, ὁ Μαρῖνος Ξηρέας, ὁ Δημήτρης Κλειδάς, ἡ Διδῶ Σωτηρίου, ἡ Ἰφιγένεια Χρυσοχόου, ὁ Νικόλαος Ἀρώνης καὶ τόσο ἄλλοι.

- Στὴν πλατεία Καραϊσκάκη (στὰ λεμονάδικα), πρὶν ἀπὸ τὸ 1922 ἦταν τὸ βασιλεῖο τοῦ ὑπόκοσμου. Οἱ τεκέδες ἐπαίρναν καὶ ἔδιναν. Καὶ στὴν Ἀθήνα, στὰ σαλονία ντεκέδες μ' ἔκεινον τὸν περβόλο τύπο Μανιὰ μέ τὰ τσαρούχια καὶ τὶς κρεμασμένες παναίτες στὸ λαϊμὸ, πατώντας τὸ χασίσι πού ἦταν τυλιγμένο σ' ἓνα πανί, τὸ ζύμωνε χορεύοντας ζεϊμπέκικο μέ τὶς πεννιές τοῦ Μάρκου Βαμβακάρη. Δέν εἶναι αὐτὰ μιὰ τραγὴ μαρτυρία; -Φυσικά. Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα πού ἔχουμε καὶ τὶς ζωντανές μαρτυρίες, φαίνεται πεντακάθαρα πὼς πολὺ πιο μπροστὰ ἀπὸ τὸ 1922, στὴν Ἀθήνα, στὸν Πειραιᾶ, στὴ Πάτρα, στὸ Βόλο τὰ χασικλῖδικα ἦταν ἄλλο πράμα. Τὸ δείχνουν περὶτρανα καὶ τὰ τραγούδια τους πού χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸ 1910.

- Σὰν ἦρθαν οἱ πρόσφυγες ἐδῶ ἀπὸ τὴ Μικρασία τραγουδοῦσαν ρεμπέτικα τραγούδια ἢ τὰ Σμυρνέικα;

- Τραγουδοῦσαν Σμυρνέικα τραγούδια. Ἀμανέδες, Καραϊλαμάδες, Τσι-φτετέλια... Τραγουδοῦσαν τὴν Κορδελιώτσα, Ἀραμπᾶς περνᾷ, τὸν Παρούμπη. Ἀπὸ ἓξνο τόπο καὶ ἀλαργινὸ, καὶ τόσα ἄλλα.

- Ἀπὸ τοὺς Μικρασιᾶτες ὀργανοπαῖτες ἐπαίξε κανεῖς μπουζοῦκι ἢ μπαγλαμά;

- Κανένας Μικρασιᾶτης λαϊκὸς ὀργανοπαῖτης δέν ἐπαίξε μπουζοῦκι καὶ μπαγλαμά. Μοναχὰ ὁ Γιὸβάν Τσαοῦς - Γιάννης Ζιμτζηρίδης - ἐπαίξε Τούρκικο σάζι. Εἶδος μπουζουκιοῦ.

- Ὅταν τὸ ρεμπέτικο τραγούδι μετεπλήρησε στοὺς προσφυγικοὺς συνοικισμοὺς οἱ πρόσφυγες τοῦ ἔδωσαν ἄλλη ὄψη;

- Βεβαίως καὶ τοῦ ἔδωσαν ἄλλη μορφή. Τὸ ἔβγαλαν ἀπὸ τὸν πεσιμισμὸ καὶ τὸ μοιρολατρικὸ ὄψος, μέ τὰ κουτσαβάκια, τοὺς μάγκες, τοὺς χασικλίδες καὶ τοῦ ἔδωσαν τὴ μορφή πού τοῦ ταίριαζε. Τὴ μορφή πραγματικοῦ λαικοῦ τραγουδιοῦ. Τραγούδι πού βγαίνει μέσα ἀπὸ τὰ ντέρτια τοῦ λαοῦ, τοὺς καημοὺς, τὸν ἔρωτα, τὴ χαρὰ τὴ λύπη, τοὺς ἄγανες του γιὰ καλλίτερη ζωὴ. Κι' ἐδῶ μπορούμε νά τονίσουμε πὼς τὸ μαρτυροῦν πάμπολλα λαϊκὰ τραγούδια.

- Τὸ χασίσι καὶ οἱ λουλάδες μπορεῖ ποτέ νά ἔχουν καμιά σχέση μέ τοὺς μεροκαματιάρηδες πρόσφυγες;

- Ὅταν πρωτοῦνρθαν οἱ πρόσφυγες κοίταξαν πὼς νά ἐπιβιώσουν, πού θά βροῦνε καμιά τρύπα νά γείρουν τὸ κεφάλι, καμιά γωνιά ν' ἀπαγγιάσουν. Οἱ φάμπρικες, τὰ καπνεργοστάσια, τὰ γιανιὰ κινήθηκαν ἀπὸ χερία προσφυγικά. Στὴν ὑπαίθρο, μέ κόπο πού δέ λέγεται, ἔκαναν τὴ ἄγωνα γῆ νά καρπίσει.

(Συνέχεια στὴ σελ. 11)

ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗΣ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1982

Τρισάγιο από τον 'Αρχιεπίσκοπο κ. Σεραφεΐμ με τούς Μητροπολίτες Μυτιλήνης, Ζακύνθου και Ν. Σμύρνης στο χώρο που βρίσκεται το άγαλμα του 'Εθνομάρτυρα Χρυσόστομου.

Χιλιάδες λαού στη Μητρόπολη και στόν 'Αγνωστο Στρατιώτη ανανέωσαν την υπόσχεση τους ότι θά μείνουν αξέχαστες οι πατρίδες της Μ. 'Ασίας, του Πόντου και της Θράκης.

Μέ' ολη την επίβλητικότητά που υπαγόρευε το πνεύμα της ημέρας, πραγματοποιήθηκε η πρώτη μεγάλη εκδήλωση για τ' 60 χρόνια της Μικρασιατικής Τραγωδίας. Δέκα περίπου χιλιάδες λαού με έπικεφαλής τόν 'Αρχιεπίσκοπο Σεραφεΐμ, τούς εκπροσώπους της Κυβέρνησης, τόν Δήμαρχο της 'Αθήνας και τή Συντονιστική 'Επιτροπή τών Προσφυγικών Σωματείων τίμησαν στις 19 Σεπτεμβρίου τ' 82 τ' 60 χρόνια της καταστροφής τού 1922.

Νωρίς τόν πρωΐ πλήθ' κόσμου κατέκλυσαν τή Μητρόπολη τής 'Αθήνας τήν 'Αρχιερατική Θεία Λειτουργία και τόν Μνημόσυνο πού 'έγιναν μέ πρωτοβουλία τής 'Ιερ'ς Συνόδου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος. Τής θ. Λειτουργίας χοροστάτησε ό Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεΐμ, πλαισιούμενος από τούς Σεβ. Μητροπολίτες Μυτιλήνης κ. 'Ιάκωβο και Ζακύνθου κ. Παντελεήμονα. Στό ιερό βήμα τού Ναού παρευρίσκονταν συμπροσευχόμενοι ό Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας, Ν. Σμύρνης κ. Χρυσόστομος και ό επίσκοπος 'Ανδρούσης κ. 'Αναστάσιος.

Γιά τή θλιβερή επέτειο μίλησε ό Πανοσιώτατος 'Αρχιμανδρίτης κ. Παντελεήμων Καθρεπτιδής, ιεροκήρυκας τού Καθεδρικού Ναού 'Αθηνών (δόλοκληρο τό κείμενο τής όμιλίας δημοσιεύεται σέ άλλη στήλη).

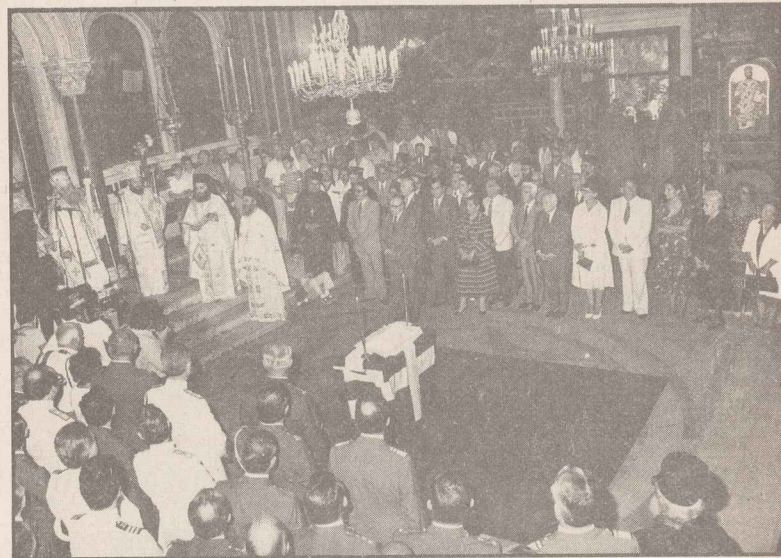
Στίς 10.20 π.μ. άρχισε τό μνημόσυνο γιά τήν άνάπαυση τών ψυχών των «μαρτυρικώς τελειωθέντων» αδελφών μας κατά τή Μικρασιατική Καταστροφή. Στή συνέχεια και μέσα σέ άτμόσφαιρα βαθιάς συγκίνησης, μίλησε ό Σεβ. Μυτιληνής, πού αναφέρθηκε στή θυσία τών 'Εθνομαρτύρων 'Ιεραρχών. Παραβρέθηκαν ό Πρόεδρος τής Βουλής κ. Γιαν. 'Αλευράς όι ύπουργοί 'Ενεργείας και Φυσικών Πόρων κ. Εύαγγ. Κουλουμπής, Παιδείας

Οί επίσημοι μαζί με χιλιάδες κόσμου κατά τήν ώρα τού Τρισάγιου

κ. 'Απ. Κακαλιάνης, Κοινωνικών 'Ασφαλίσεων κ. Λεωτ. Βερυβάκης, ό ύφυπουργοί 'Εξωτερικών κ. Γιάν. Καψής, 'Εθνικής 'Αμυνας κ. 'Αντ. Δροσολιάννης, 'Υγείας και Προνοίας κ. Μαρία Κυπριωτάκη - Περράκη, ό Δήμαρχος τής 'Αθήνας κ. Δημ. Μπέης, όι βουλευτές κ. 'Ισαάκ Λαυρεντίδης και ή κ. Αίμ. 'Υψηλάντη, ή ήγεσία τών 'Ενόπλων Δυνάμεων και τών Σωμάτων 'Ασφαλείας καθηγητές 'Ανωτάτων 'Εκπαιδευτικών 'Ιδρυμάτων, ό δήμαρχος Βύρωνα κ. Δημ. Νικολαΐδης και Ν. Σμύρνης κ. Χαρ. Μπεχλιβανίδης, ό αντιδήμαρχος 'Αθηναίων κ. Γιαν. 'Ακριθάκης, τ. βουλευτές, προσωπικότητες τών Γραμμάτων και τών Τεχνών πού έχουν μικρασιατική καταγωγή.

Μετά τό μνημόσυνο Κλήρος και Λαός κατευθύνθηκαν, έξω από τή Μητρόπολη, στό χώρο πού βρίσκεται τό άγαλμα τού 'Εθνομάρτυρος Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσόστομου ψάλει όπου και έψάλει τρισάγιο από τόν 'Αρχιεπίσκοπο κ. Σεραφεΐμ και τούς Μητροπολίτες Μυτιλήνης, Ζακύνθου και Ν. Σμύρνης.

Στήν Μητρόπολη τών 'Αθηνών. 'Η 'Αρχιεπισκοπική Θεία Λειτουργία.

Καταθέτοντας στεφάνι ό Πρόεδρος τής Συντονιστικής 'Επιτροπής κ. Τάκης Βεζυργιάννης είπε τά εξής: «Τ' 60 Μικρασιατικά Σωματεία τής 'Αττικής καταθέτουν μέ ευλάβεια, σεβασμό και συγκίνηση δάφνινο στεφάνι στή μνήμη τού 'Εθνομάρτυρα Χρυσόστομου Σμύρνης». Στεφάνι κατέθεσε και ό Δήμαρχος κ. Δημ. Μπέης.

Στή συνέχεια σχηματίστηκε πομπή, μέ έπικεφαλής τά λάβαρα τών σωματείων, τούς ύπουργούς και τή Συντονιστική έπιτροπή, ή όποια μέσω τής όδου Μητροπόλεως κατευθύνθηκε στόν 'Αγνωστο Στρατιώτη, όπου κατέθεσαν στεφάνια ό Δήμαρχος 'Αθηναίων και ό Πρόεδρος τής Συντονιστικής 'Επιτροπής κ. Βεζυργιάννης.

Τιμές απέδωσαν ή μουσική τής Χωροφυλακής, λόχοι καταδρομών και ή Φιλαρμονική τού Δήμου 'Αθηναίων.

N.B.

'Η πομπή τών επισήμων πρós τόν 'Αγνωστό Στρατιώτη.

60 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Στό χώρο τού 'Αγνωστου Στρατιώτη.

ΜΝΗΜΗ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Λόγος τού Παν. 'Αρχ. Παντελεήμονα Καθρεπτιδής 'Ιεροκήρυκα τού Καθεδρικού Ναού 'Αθηνών.

«Τό βλέπετε γράφον είς βιβλίον και πέμπον ταίς επτά εκκλησίαις, είς 'Εφεσον και είς Σμύρναν και είς Πέργαμον και είς Θυάτειρα και είς Σάρδεις και είς Φιλαδέλφειαν και είς Λαοδικείαν». ('Αποκ. α, 11)

«Τραγική μνήμη, Μακαριώτατε Δέσποτα, τών εκκλησιών τής Μ. 'Ασίας μάς συγκέντρωσε σήμερα στόν Καθεδρικό Ναό τών 'Αθηνών. 'Η μνήμη τών 'Εκκλησιών τής 'Αποκαλύψεως, πού θλιβερά και άπάνθρωπα, «κρίμασιν οίς οΐδε Κύριος», έσθρσαν όι λυχνίες τους. Τήν ώρα, πού όι φλόγες έζωναν τήν βασιλεία τής 'Ιωνίας, Σμύρνη, πριν από εξήντα χρόνια ακριβώς και έκλεινε ό κύκλος τριών χιλιάδων χρόνων έλληνικής παρουσίας στήν 'Ιωνία, τήν ίδια ώρα, ή μία μετά τήν άλλη έσθρναν όι λυχνίες τής 'Αποκαλύψεως. Και όι περιοχές, πού καταυγάζονταν από τό φώς τής 'Ορθοδοξίας και τού έλληνικού πνεύματος, βυθίζονταν στό σκοτάδι και στόν άφανισμό.

'Η γή εκείνη τής Μ. 'Ασίας, ή ποτισμένη από αιώνες μέ τό έλληνικό πνεύμα, είχε γίνει τό γόνιμο έδαφος γιά τό «νέο μήνυμα» τού Χριστού. Και είχε άναδείξει μεγάλες φυσιογνωμίες τής 'Εκκλησίας από τόν Ταρσά 'Απόστολο τών 'Εθνών Παύλο μέχρι τούς μεγάλους Καπαδόκες Πατέρες τής 'Εκκλησίας, τόν Μ. Βασίλειο, και τούς δύο Γρηγορίους, τόν 'Αμφιλόχιο 'Ικονίου και αναρίθμητους άλλους μικρούς και μεγάλους, γνωστούς και άγνωστους, μάρτυρες, όμολογητές, πατέρες, στοχαστές, πού συνέβαλαν στή σύζευξη τού χριστιανισμού μέ τό έλληνικό πνεύμα. 'Ολοι τέκνα τής μικρασιατικής γής! Αυτής τής γής, όπου είχαν συνέλθει όι Μεγάλες Οικουμενικές Σύνοδοι τής Νικαίας, τής 'Εφέσου και τής Χαλκιδόνας.

Αυτή ή γή τών χαμένων και αλησμόνητων Πατρίδων τών 2 σχεδόν έκατομμυρίων ξεριζωμένων 'Ελλήνων τής Καπαδοκίας, τού Πόντου, τής 'Ιωνίας, τής Αιολίδος και τών άλλων μικρασιατικών περιοχών, παραδίδονταν στό σκοτάδι τής 'Ιστορίας.

Πώς νά μή κλαύσουν και πώς νά μή θρηνηήσουν όι Πανελλήνιοι τήν μεγαλυτέρη συμφορά τού νέου 'Ελληνισμού. Πώς νά ξεχάσουν, ότι δέν ξεχνιέται. «'Εάν επιλάθωμαι σου, έπιλησθήη, ή δεξιά μου». Πώς νά ξεχάσουν τό ένα έκατομμύριο 'Ελλήνων, πού έπεσαν στό πεδίο τών μαχών ή υπέστησαν μαρτυρικό θάνατο, ή πέθαναν από κακουχίες και στερήσεις στίς αιχμαλωσίες ή στίς ατέλειωτες πορείες και τούς τόπους εξορίας ή στό τάγματα έργασίας, πού ήταν τάγματα άργού θανάτου; Πώς νά ξεχάσουν τούς πυρπολημένους ναούς, τά γκρεμισμένα εκπαιδευτήρια, τούς ανασκαμμένους προγονικούς τάφους;

Πώς μπορεί νά παραδοθή στή λήθη τής ιστορίας ένας πολιτισμός τριών χιλιετιρίδων, πού τόσο τραγικά έσθρσε; Τό αίμα και τό μαρτυρικό βασανιστήριο τών 'Ελλήνων τής Αιολικής και 'Ιωνικής γής σφράγισαν τήν τελευταία σελίδα τής τρισχιλιόχρονης ιστορικής παρουσίας των. 'Ανάλογα συνέβησαν στόν Πόντο, τήν Θράκη, τήν κεντρική και ανατολική Μ. 'Ασία.

Πώς νά λησμονηθή αυτή ή γή, όπου είδοποιός διαφορά τών έλληνικών πληθυσμών ήταν ή 'Ορθόδοξη πίστη. Γιατί αυτή ή ορθόδοξη πίστη και ή σύνδεση τού έλληνισμού τής Μ. 'Ασίας μέ τό εκκλησιαστικό σύστημα, πού ως κεφαλή του στέκονταν τό Οικουμενικό Πατριαρχείο, άποτελούσαν τά στοιχεία τής εθνικής του ταυτότητας.

'Ο Πρόεδρος τής Συντονιστικής 'Επιτροπής Προσφυγικών Σωματείων κ. Τάκης Βεζυργιάννης καταθέτει δάφνινο στεφάνι.

Μόνη ή 'Ορθοδοξία έσωσε τότε τόν έλληνισμό. 'Αφού είχε άναγκασθή, στά ένδότερα τής Μ. 'Ασίας, νά άρνηθεί και τή γλώσσα τήν έλληνική. 'Αλλά έστω και χωρίς τήν γλώσσα μέ τήν πίστη διατήρησε τήν ταυτότητά του. 'Οσοι άρνήθηκαν τήν ορθόδοξη χριστιανική πίστη και, κάτω άπ' τή φοβερή πίεση, έξιςλαμίσθηκαν, χάθηκαν γιά πάντα γιά τόν έλληνισμό. 'Οσοι έχασαν έστω τή γλώσσα, αλλά κράτησαν τήν πίστη τήν χριστιανική, έμειναν έλληνες αδόλυντοι στήν καρδιά και στό πνεύμα.

'Η 'Εκκλησία ήταν ή μητέρα τους. 'Η τροφός και φρουρός τους. Πού, «ώς όρνις περισυνέλεγε τά νοσσία έαυτής υπό τ' 60 πτέρυγας». 'Η 'Ορθοδοξία ένέπνεε και καλλιεργούσε τό κοινοτικό πνεύμα, πού έκτίζε σχολεία, διατηρούσε θεσμούς και δημιουργούσε μίαν αυτόνομη πολιτιστική ζωή μέσα στόν έχθρικό και αλλόθρησκο περίγυρο, συντηρώντας έτσι τίς παράρχαιες ρίζες τού έλληνισμού στήν μικρασιατική γή. Και είναι καταπληκτικό τό πόσο διαποτισμένοι ήταν όι 'Ελληνες εκείνοι μέ τήν ορθόδοξη εκκλησιαστική παράδοση. Συμμετέχοντες μέ τήν λατρευτή ζωή τής 'Εκκλησίας μας. Στά βάθη τής Μ. 'Ασίας. 'Απλόικοι άνθρωποι, γυναίκες τού λαού. Γλώσσα έλληνική δέν μιλήσαν ίσως, αλλά ήξευραν από στήθους όλόκληρα κείμενα 'και ύμνους από τίς ακολουθίες τού λατρευτικού κύκλου τής 'Εκκλησίας μας. 'Αφού όι οικογένειες ήταν κατ' οίκον 'Εκκλησίες, όπου όι προγόνες και όι βαδυνές εκκλησιαστικές προσευχές, όπως ή ακολουθία τού αποδείπνου, άπαγγέλλονταν από τά μέλη τους κάτω άπ' τό φώς τής κανδήλας.

'Ετσι έζησαν, έπιβίωσαν, μεγαλούργησαν, έμειναν έλληνες. Και όταν έρχονταν όι δυσκολες ώρες τών διωγμών τού έλληνικού στοιχείου, πού κορυφώθηκαν τό 1922, πρώτη πάλι ή 'Εκκλησία στίς θυσίες. Νά θυμηθούμε τούς έθνομάρτυρες 'Ιεράρχες. Τόν Σμύρνης Χρυσόστομο, τόν Κυδωνιών Γρηγόριο, τόν Μοσχονησιών. 'Αμβρόσιο, τόν 'Ικονίου Προκόπιο, τόν Ζήλων Ευθύμιο, πού έμειναν πιστοί «αχρι θανάτου».

'Όταν κάλεσαν τόν Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσόστομο και τού πρόσφεραν τήν δυνατότητα νά φύγη μέ ξένο πασίον νά σώσ'η, άπάντησε: «είμαι ποιμένας και όφείλω νά μείνω κοντά στό ποιμνίο μου» θά μείνω μέ τό ποιμνίο μου κι ες πεθάνω». «ό ποιμήν ό καλός τήν ψυχή αύτου τίθει υπέρ τών προβάτων». Και έτσι ή ιστορία τής Χριστιανικής Σμύρνης, πού ποτίσθηκε τόν 2ον αιώνα μέ τό αίμα τού προστάτου 'Αγίου επισκόπου τής Πολυκάρπου, πού είχε καεί ζωντανός στό άρχαίο στάδιο τής πόλεως, έπισηφραγίσθηκε μέ τό αίμα τού τελευταίου Χριστιανού επισκόπου τής Χρυσόστομου, πού βασανίσθηκε και κατατεμαχίσθηκε άπάνθρωπα άπ' τόν τουρκικό όχλο μπροστά στό στρατηγείο τών Κεμαλικών Δυνάμεων στή Σμύρνη στίς 9 Σεπτεμβρίου 1922 λίγες μέρες πριν άπ' τήν πυρπόλησή της.

Αυτή είναι ή 'Εκκλησία και αυτοί όι ποιμένες τής. Γι' αυτό και ήταν ή άγάπη και ό σεβασμός γιά τήν 'Εκκλησία ριζωμένα στίς καρδιές. Γι' αυτό κι όταν όι έλληνες τής Μ. 'Ασίας έφευγαν ξεριζωμένοι από τίς προγονικές τους έστίες, έσφιγγαν στήν άγκαλιά τους και έπαιρναν μαζί τους, σάν ό,τι πιο πολύτιμο είχαν, τίς εικόνες τού Χριστού, τής Παναγίας, τά ιερά λείψανα και τίς εικόνες τών αγίων προστατών των πόλεων τους και τά ιερά σκεύη τών 'Εκκλησιών τους, γιά νά συμπήξουν γύρω άπ' αυτά και μ' αυτά τίς νέες έστίες τους στή γή τής ελεύθερης έλληνικής πατρίδας, πού τούς δέχθηκε. 'Η πολύπλευρη παρουσία τους μετά τήν άναστάωση τού πρώτου καιρού προκάλεσε τούς μουσικούς εκείνους άναβρασμούς πού άνανέωνουν τό αίμα των λαών.

Ήμερα Μνήμης και Τιμής για τη Μικρασιατική Καταστροφή ή Κυριακή 19 Σεπτεμβρίου. Στη Μητρόπολη σέ μνημόσυνο πού χοροστάτησε ο Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνών κ. Σεραφεῖμ, παρέστησαν ὅλα τὰ Μικρασιατικά σωματεία, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ι. Ἀλευράς, ὑπουργοί, ὑφυπουργοί, βουλευτές καί ἡ ἡγεσία τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων. Στό σκίτσο τῆς Ἑλλης Σολωμνιδῆ μερικές στιγμές ἀπό τήν συγκινητική τελετή.

Αὐτές τίς μῆνες τιμάμε σήμερα. Καί ὁ πιστός ἐλληνικός λαός μέ ἐπικεφαλῆς τήν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας καί τόν Μακαρ. Πρόεδρό τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, ἀναπέμπει δέηση γιά τίς ψυχές ὧν ὅσοι, στρατιῶται ἢ ἄμαχοι, πυρί, σιδήρῳ, ἢ ἀγχόνῃ ἐτελειώθησαν. Γιά νά ἀναπαύσῃ ὁ Θεός τίς ψυχές τους ἐν χώρα ζώντων καί ἡ μνήμη τους νά εἶναι αἰώνια.

Καί ἐμεῖς οἱ ἐπιζῶνες καί οἱ ἐπιγινόμενοι νά ἐμπνεόμαστε ἀπό τό μεγαλεῖο ἐκείνων καί νά διδασκόμαστε ἀπό τὰ λάθη τους. Καί προπάντων νά μὴ ξεχνᾶμε, πῶς ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, πού ἔσωσε καί διετήρησε τότε ἐπὶ αἰῶνες τόν ἐλληνισμό τῆς Μ. Ἀσίας, ἀποτελεῖ καί σήμερα, χτυπημένη ἔστω, προδομένη καί ταλαιπωρημένη τήν ὕψιστη ἐγγύηση γιά τὴ διατήρηση τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητας καί τόν ἀκρογωνῖο λίθο γιά τὴν οἰκοδόμηση τοῦ μέλλοντός μας. Ἀν θέλουμε νά εἶναι ἓνα μέλλον δημιουργίας ἢ μεγαλουργίας».

Ἐκφωνήθηκε κατὰ τὴν Ἀρχιερατικὴ Λειτουργία τῆς Κυριακῆς 19ης Σεπτεμβρίου, στὴ Μητρόπολη Ἀθηνῶν, στὴ ὁποία χοροστάτησε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ.

ΕΤΗΣΙΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

Τὴν Κυριακή 3 Ὀκτωβρίου, ὁ Σύλλογος Περγαμηνῶν καί Περιχώρων πραγματοποιῆσε ἐτήσια ἐπιμνημόσυνη, δέηση ὑπὲρ τῶν σφαγιασθέντων τὸ 1914 καί 1922 συγγενῶν καί συμπατριωτῶν τους, καθὼς καί τῶν φονευθέντων ἀξιοματικῶν καί ὁπλιτῶν στὶς μάχες περὶ τῆς Περγᾶμου τὸ 1919 σὺν χώρῳ τοῦ Ἀλσους Ν. Σμύρνης σὸ μνημεῖο τῶν Περγαμηνῶν.

Μετά τὴ δέηση ἀκολούθησε συγκέντρωση τῶν παρισταμένων στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Μεγάρου τῆς Ἑστίας Νέας Σμύρνης. Μετὰ ἀπὸ σύντομο προσφώνηση τοῦ Προέδρου τῆς «Ἑστίας Νέας Σμύρνης» κ. Πάνου Χαλδέζου, μίλησε ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου στρατηγός κ. Δημ. Σπ. Φιλιόγλου, στὴ συνέχεια δὲ ἀκολούθησαν σύντομες ὁμιλίες ἄλλων ἀξιοτίμων ὁμιλητῶν.

Τὴν Ἑνωση Σμυρναίων ἐκπροσώπησε ὁ Γ. Ἰσηγόνης.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΤΖΩΝ ΒΕΪ-ΝΟΓΛΟΥ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑ

Προσκαλεσμένος ἀπὸ τὴ «Γυμναστικὴ Ἑταιρία Ἀγρινίου» μίλησε, στὰ πλαίσια τῶν ἐκδηλώσεων «Παπαστράτεια», ὁ σύμβουλος τῆς «Ἐνώσεως Σμυρναίων Ἀθηνῶν» γνωστός διανοούμενος - λόγιος κ. Τζῶν Βεϊνόγλου. Ἡ ὁμιλία προξένησε ἰδιαίτερη ἐντύπωση καί εἶχε εὐρύτερη ἀπήχηση, γιατί κατόρθωσε ὁ κ. Βεϊνόγλου μέ τὴν ὥραια, ἐπιβλητικὴ φωνή του, νά διαμορφώσει μιὰ ζεστὴ πατριωτικὴ ἀτμόσφαιρα, νά καθηλώσει, νά μαγνητήσῃ, νά συγκινήσῃ τὸ ἀκροατήριό τῶν 800 Ἀγρινιωτῶν καί τὸ κυρίως, νά συμπεριλάβῃ μέσα στὰ στενά χρονικά ὅρια μιᾶς διάλεξης, καί ν' ἀναπτύξῃ μ' ἓνα ξεχωριστὸ προσωπικὸ λογοτεχνικὸ ὕφος, τὴν ἱστορία, τὴν πνευματικὴ καί καλλιτεχνικὴ παράδοση, τὴ λαογραφία, τὴν ἐκκλησία, τὴν παιδεία, τὴ δραστηριότητα σ' ὅλους τοὺς ἄλλους κοινωνικοὺς τομεῖς, πού καταξίωσαν καί χάρισαν τὴν ἀπέραντη ἐκείνη ἀκτινοβολία, στὴν κοιτίδα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἰωνία.

Τὴν σπάνια γιά τὸ Ἀγρίνιο, ὑψηλὸ ἐπιπέδου - ὅπως τὴν χαρακτήρισαν τοπικοὶ παράγοντες - καί ὁ ἴδιος ὁ κ. Τάσος Παπαστράτος πνευματικὴ αὐτὴ ἐκδήλωση, διάνθισαν μέ ὠραιότατα ποιήματα Ἰωνῶν λογοτεχνῶν: ὁ γνωστός Σμυρναῖος ποιητὴς - ἡθοποιὸς Γιώργος Μετσόλης καί ἡ διακεκριμένη ἡθοποιὸς - σκηνοθέτης δις Ἑλένα Τσαλδάρη.

Γ.Μ.

Ὁ Τζῶν Βεϊνόγλου σὸ θῆμα.

Ἀναμνηστικὴ φωτογραφία ἀπὸ τὸ Μνημόσυνο τῶν Περγαμηνῶν.

ΤΑ ΕΞΗΝΤΑΧΡΟΝΑ ΤΟΥ ΞΕΡΙΖΩΜΕΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΧΑΜΕΝΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ

τοῦ Μικρασιάτη Ἱατροῦ Χρυσόστομου Α. Θεοδωρίδη Γεν. Γραμματέα τῆς Προσφυγικῆς Ὀργάνωσης ΕΘΝΙΚΗ ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ

Ἐξήντα χρόνια πέρασαν ἀπὸ τὴ συμφορά τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί ἀπὸ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφή τοῦ 1922 καί τὸ ξεριζωμὸ τοῦ λαμπροῦ ἀπὸ κάθε πλευρᾶ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τοῦ Πόντου, τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καί τῆς Κωνσταντινούπολης.

Αὐγούστος καί Σεπτέμβριος 1922 θλιβερὴ χρονολογία γιά τὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία, πού τότε ὁλοκληρώθηκε ἡ καταστροφὴ καί ἀπὸ τότε σταμάτησαν νά κτυποῦν ἐκεῖ οἱ καμπάνες τῆς Ὁρθοδόξιας μέ τὴ βαθεῖα εὐλάβεια τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴ πίστη τοῦ Χριστοῦ μας τὴν Ἁγία καί σταμάτησε ἀκόμα, ὁ περιλαμβρὸς πολιτισμὸς πού δημιουργήθηκε στὶς ἐστίες του ἀπὸ τὸν πληθυσμὸ ἐκεῖνο, σὲ τρεῖς ὁλόκληρες χιλιετηρίδες.

Σταμάτησε ἀκόμα, κάθε Ἐπιστημονικὴ, Κοινωνικὴ, Πολιτιστικὴ, Ἐμπορικὴ καί Βιομηχανικὴ δρᾶση καί πρόοδος καί ἐγκαταλείφθηκαν ἀναγκαστικά τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα χώματα, οἱ σεπτοὶ βωμοὶ μας καί οἱ ὁλοζώντανες καί σφύζουσες ἀπὸ δημιουργικὸ ὄργασμὸ καί δρᾶση ἀνθρώπους Ἑλληνικὲς Κοινότητες, Ἐκκλησίες, Δημογεροντίες, Ἐφορίες Σχολῶν καί γενικά τὰ ἐπιτεύγματα εὐτυχίας καί εὐημερίας τοῦ Χριστιανικοῦ στοιχείου πού ἦρθε ἐδῶ μέ τὴ ψυχὴ στὸ στόμα, στερούμενος ἀπὸ ὅλα καί μέ τὸν τρόμο ζωγραφισμένο στὰ χλωμά πρόσωπά του.

Παρακτὸς ἀπὸ τίς προαιώνιες ἐστίες καί τὰ πολλὰ ἀγαθὰ του, λεηλατήθηκαν πρῶτα καί ἐπειτα καῖχαν ἀπὸ τὰ ἄτακτα καί τακτικά ἀκόμα στίφη τῶν ὀρδῶν τοῦ Νουρεντίν, πού σάν ἐκπρόσωπος τῶν σφαγέων μπῆκε πρῶτος στὴν ὥραια Νύμφη τῆς Ἰωνίας τῇ Σμύρνῃ, ἐγκαταλείφθηκαν ἀκόμα ἐκεῖ, ἐκτὸς ἀπὸ τίς περιουσίες μας καί τὰ ὅσια καί ἱερὰ τοῦ πολιτισμοῦ μας τριῶν χιλιάδων χρόνων καί συνάμα οἱ τάφοι τῶν προσφιλῶν γονέων, ἀδελφῶν καί λοιπῶν συγγενῶν καί φίλων μας, μέ τὰ ἅγια κόκκαλά τους. Ἐχασα καί ἐγὼ στὸ Ναολὴ Μικρᾶς Ἀσίας τὸν πολυτιμότερο θησαυρὸ δηλαδὴ τοὺς προσφιλεῖς γονεῖς καί τρία ἀδελφία μου καί σωθήκαμε ἀπὸ τὴ σφαγὴ καί τὸν ἀφανισμὸ ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός μου, μονάχα μιὰ πρωτεζαδέλφη μας καί ἐγώ.

Σκύβουμε εὐλαβικά καί μέ σεβασμὸ μπρὸς στὶς ἱερὲς σκιές ἐκείνων καί ὧν τῶν ἡρώϊκων νεκρῶν τῆς ἐκστρατείας καί τῆς συμφορᾶς ἐκείνης καί γενικά μπρὸς στὰ θῦματα τοῦ στρατευμένου λαοῦ τῆς παλιᾶς Ἑλλάδας πού πήραν μέρος στὸν ἀγῶνα τοῦ Μικρασιατικοῦ μετώπου γιά ἀπόδοση τῆς ἐλευθερίας μας καί ἄφησαν ἐκεῖ τὰ ἅγια κόκκαλά τους καί εὐχαριστοῦμε καί εὐγνωμονοῦμε τοὺς γενναίους πολεμιστὲς πού ζεῖναν ἐκεῖ σάν αἰχμάλωτοι καί ἐκείνους πού ἐπιστρέψανε στὴν πατρίδα, ὅχι νικημένοι ἀλλὰ ἀποκαμωμένοι ἀπ' τὴ μακροχρόνια στράτευσή τους καί προδομένοι ἀπὸ τοὺς φίλους καί συμμάχους μας.

Οἱ πατρίδες ἐκείνες, πού ἦταν ποτισμένες μέ τὸν ἰδρώτα ἐξαντλητικῆς ἐργασίας καί τελευταῖα μέ τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν τους καί τῶν παιδιῶν τῆς παλιᾶς Ἑλλάδας θὰ μείνουν γιά πάντα ἀληθινοὶ καί χαράζοντες σὸ νοῦ καί τὴ ψυχὴ ὧν γλύτωσαν ἀπ' τὴ σφαγὴ, τὴ φωτιά καί τὸν ἀφανισμὸ καί ἦρθαν ἐδῶ, ἀληθινὰ ψυχικά καί σωματικά ῥάκη, πρόσφυγες, στὴ μάνα ὧν μας, τὴν Ἑλλάδα.

Ἀληθινοὶ θὰ μείνουν καί πρέπει νά μείνουν γιά πάντα καί ποτὲ χαμένες, ὅσοι δὲ ἐξακολουθοῦν νά τὲς ὀνοματίζουν σάν χαμένες, πρέπει νά σταματήσουν νά τὲς λένε ἔτσι, ἀλλὰ μονάχα ἀληθινοὶ.

Ἐδῶ πού ἦρθαμε, γενήκαμε δεκτοὶ μέ συμπόνοια καί στοργὴ ἀπὸ ὁλόκληρο τὸν Ἑλληνικὸ Λαὸ, πειὸ πολὺ ὅμως μᾶς ἀγκάλιασε ὁ ὑπέρτατος Φιλελεύθερος Δημοκρατικὸς καί πάντα Προοδευτικὸς κόσμος τῆς χώρας, μέ ἐπικεφαλῆς τοὺς ἡρωϊκοὺς Ἀρχηγούς τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1922 ἀειμνηστοὺς Συνταγματάρχες Νικόλαο Πλαστήρα καί Στυλιανὸ Γονατὰ πού ἀνακηρυχθήκανε τότε καί δίκαια, ἀξιοὶ τῆς Πατρίδας γιά τίς πολυτιμες ὑπηρεσίες πού προσφέρανε στὴ ρημαγμένη Πατρίδα μας.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὕτῃ θεωροῦμε ἡθικὴ ὑποχρέωσή μας νά διακηρύξουμε καί πάλιν, τὲς ἀπειρες εὐχαριστίες καί τὴν ὁλόψυχη εὐγνωμοσύνη μας στὴν ἀθάνατη Πατρίδα καί τὸν παλὸ πληθυσμὸ τῆς, γιά ὅσα ἔκανε γιά χάρη τοῦ ξεριζωμένου ἀδελφικοῦ λαοῦ τῆς Ἀνατολῆς καί τὲς μεγάλες θυσίες πού ὑποβλήθηκε τότε, πρᾶγμα πού κρίθηκε σάν πραγματικὸ θαῆμα στὴν Ἱστορία τῶν Ἑθῶν, παρ' ὅλο πού ἡ χώρα ἦταν ἐξαντλημένη ἀπ' τοὺς μακροχρόνιους πολεμικοὺς ἀγῶνες καί ἀτύχησε στὴ Μικρασιατικὴ ἀπελευθερωτικὴ ἐκστρατεία.

Ὁμολογούμενως, ἡ ἀντοχὴ τοῦ μικροῦ Ἑθνους μας ἦταν ἀξιοθαύμαστη καί δίκαια πρόκαλεσε τὸ θαυμασμὸ ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας. Ἐδῶ ὅμως πού ἦρθαμε, ἀνασκουμπωθήκαμε καί ἀφοσιωθήκαμε στὴν ἐργασία γιά ἐπιβίωση, γιά δημιουργία καί γιά προκοπὴ γιατί ἔπρεπε νά

ζήσουμε, νά νοικοκυρευθοῦμε καί νά προκόψουμε γιά μᾶς καί τὰ παιδιά μας καί γιά νά ἀποδόσουμε στὴν Πατρίδα τὰ ἀντίδωρα τῆς Περιθαλψῆς, Στέγασης καί Ἀποκατάστασής μας.

Δὲν πέρασαν ὅμως πολλὰ χρόνια καί μετὰ δεκαετίαι περίπου ἀναγκαστικὸ ξεριζωμὸ μας, ἄρχισαν σιγὰ - σιγὰ, μὰ σίγουρα, νά ροδίζουν καλύτερες οἱ συνθήκες διαβίωσης καί ἀπόδοσής μας καί νά ἀνθίζουν αἱ πεδιάδες τῆς χώρας ὁλόκληρης, νά θεμελιώνονται, νά προοδεύουν καί νά σφύζουν τὸ ἐμπόριο καί αἱ ἐπιχειρήσεις τῶν προσφύγων καί γενικά νά καρποφοροῦν κανονικά ὅλες οἱ προσπάθειες αὐτῶν, ἡ δὲ χώρα νά ἀναλαμβάνει οἰκονομικά καί Ἐθνικά, χάρις στὴ ζωτικότητα τῆς ἐργασίας, δημιουργίας καί μεγάλης προκοπῆς τοῦ Ξεριζωμένου Ἑλληνισμοῦ, πού ἀφοσιώθηκε ὁλόψυχα στὴν ἀνοικοδόμηση τῆς νέας Πατρίδας καί διέθεσε ὅλες τίς ἀρετὲς του γι' αὐτό.

Ἐδῶ πού ἦρθαμε προσφέραμε πολλὰ στὴ κοινὴ Πατρίδα.

Ὅλοι σχεδὸν προκόψανε καί οἱ πότεροι ἀναδειχθήκανε καί ἄρκετοὶ διακριθῆκανε, τόσο στὴν ἀκλόνητη πίστη τους στὴ Πατρίδα καί τὴ Θρησκεία μας, ὅσο καί γιά τὴν ἐξαιρετὴ ἐπίδοση καί ἀπόδοση καί μπόρεσαν νά παρουσιάσουν ἀξιόλογους καί τιμημένους ἐκπρόσωπους ὅπως: Πατριάχες, Ἀρχιεπισκόπους, Μητροπολίτες, Ἀκαδημαϊκοὺς, Καθηγητὲς Ἀνώτατων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων, Ἐξέχοντες Πολιτικούς ἀνδρες, Στρατηγούς καί Ἀνώτερους Στρατιωτικοὺς ἡγέτες, Ἀρεοπαγίτες καί Ἀνώτερους Δικαστικούς καί Διοικητικοὺς Λειτουργούς, ἀρίστεις ἐπιστήμονες ὧν τὸν εἰδικότητων, Συγγραφεῖς, Λογοτέχνες, Ποιητὲς, Διευθυντὲς, καί Ἐκδότες Ἐφημερίδων καί Συντάκτες καί γενικά ἀνδρες τῶν Γραμμάτων καί Τεχνῶν καί ἀκόμα πολλοὺς σημαντικοὺς οἰκονομικοὺς παράγοντες, Βιομήχανους, Ἐφοπλιστὲς, Ἐπιχειρηματίες, Ἐμποροὺς, Βιοτέχνες κ.λ.π. Ὁ πὸς μεγάλος καί ἀνεπανάληπτος Κρητικὸς Πρωθυπουργὸς Ἐλευθέριος Βενιζέλος διακήρυξε: «Ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ ἦταν μεγαλύτερη καί ἀπὸ τὴ πτῶση τῆς Κωνσταντινούπολης», ὁ δὲ γνωστός πολιτικὸς Σπύρος Μαρκεζίνης εἶπε: «Τὸ 1922 καί ὄχι τὸ 1932 δημιουργήθηκε ἡ νέα Ἑλλάδα καί οἱ πρόσφυγες ἦταν τὸ νέο αἷμα τῆς».

Ἐδῶ πού ἦρθαμε, φέραμε μαζί μας τὴν πίστη, τὸ πνεῦμα καί τὴν ἀπόφασή μας νά ἀνοικοδομήσουμε τὴ Πατρίδα ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐρείπια καί νά βοηθήσουμε ὁλόψυχα στὴ πραγμάτωση τῶν πεπρωμένων τοῦ Γένους μας.

Γιά τὴ διατήρησιν ὅμως τῆς παντοτεινῆς μνήμης τῆς καταστροφῆς ἐκείνης, γιά τὸν ἀδικο χαμὸ χιλιάδων ὑπάρξεων, γιά παραδειγματισμὸ τῶν ταρινῶν καί μελλοντικῶν γενεῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐκείνου καί τῶν παιδιῶν τῆς παλιᾶς Ἑλλάδας, πρέπει τὸ συντομότερο δυνατό νά δημιουργηθῇ καί ἐγκατασταθῇ στὴ πρωτεύουσα Ἐθνικὸ Μνημεῖο καί Μουσεῖο τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς δηλαδὴ αὐτὸ πού πρότεινε τὸ ἀξιόλογο Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Διασωματειακῆς Ἑνώσεως τῶν Ὀργανώσεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Πόντου, Ἀνατολικῆς Θράκης καί Κωνσταντινούπολης, πού νά θυμίζει τὴ δραματικότητα καί τὴν ἔκταση τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς καί νά φρονηματίζει γενεὲς τῶν γενεῶν, πάνω στὴν ἐξόντωση καί τὸ ξεριζωμὸ ἑκατοντάδων χιλιάδων Ἑλλήνων τῆς Ἀνατολῆς.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι, ἡ Μικρὰ Ἀσία ὑπῆρξε ἡ κοιτίδα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἴωνες ἦταν οἱ ἀρχαιότεροι Φιλόσοφοι, Ἱστορικοὶ καί Ποιητὲς. Ἴωνες οἱ ἀρχαιότεροι Ζωγράφοι, Γλύπτες κ.λ.π. Στὰ παράλια τῆς Μικρασίας πιάστηκε ἡ ἰδέα τῆς κυριαρχίας τοῦ Δήμου καί ἐκεῖ δημιουργήθηκαν οἱ πρῶτοι ἐλεύθεροὶ ἀστικοὶ θεσμοὶ πού ἀδηγόησαν στὴ γέννηση καί ἐγκαθίδρυση τῆς Δημοκρατίας.

Γιά ὅλους τοὺς παραπάνω καί πολλοὺς ἄλλους Ἐθνικοὺς καί Ἱστορικοὺς λόγους, πρέπει νά θεσμοθετηθῇ τὸ ταχύτερο δυνατό καί νά στηθῇ σὲ περιβλεπτὴ θέση τῆς Πρωτεύουσας ἓνα μεγάλο Καλλιτεχνικὸ Ἐθνικὸ Μνημεῖο καί ἓνα Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀνατολῆς σὲ παλὸ κατάλληλο κτῆμα τοῦ Δημοσίου, γιά παντοτεινὴ μνήμη τῆς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας, τὴν κατάληψη τοῦ μεγαλύτερου τμήματος αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἐνδοξοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ πού ἔφθασε στὰ πρόθυρα τῆς Ἀγκυρας, γιά ἀπόδοση τῆς ἐλευθερίας στὸν καταπιεζόμενο ἐπὶ τόσα χρόνια ὁμογενὴ πληθυσμὸ τῆς Ἀνατολῆς, πού ἦταν ὑπόδουλος.

Πρέπει ἀκόμα, νά θεσμοθετηθῇ ἡ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας καί τοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς καί νά νομοθετηθοῦν Καθηγητικὲς ἑδρες στὰ Πανεπιστήμια τῆς χώρας, γιά πλήρη καί σωστὸ φρονηματισμὸ τῆς νεότη-
τας.

Χρυσόστομος Ἀγγ. Θεοδωρίδης, Ἱατρός ἀπὸ τὸ Ναζλὴ Μικρᾶς Ἀσίας.

'Απ' ὅ,τι διαβάζω... ΣΗΜΕΙΩΝΩ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΧΡΟΝΙΑ τώρα συζητιέται καί ξανασυζητιέται καί κάποτε «άποφασίζε-
ται» ή λειτουργία «Πανεπιστημίου τοῦ Αἰγαίου». Κι ἀκόμη βρισκόμαστε στό
στάδιο τῶν ἐλληνικῶν «μελετῶν» - σύγχρονη ἀπόδοση τοῦ ὅρου ἐλληνικές
καλὲνδες.

ΠΙΟ ΠΡΑΚΤΙΚΟΙ οἱ Τούρκοι καί κατανοώντας τὴν βαθιὰ διπλωματικὴ
σημασία τῆς ὑπόθεσης, προχώρησαν μὲ γοργότερους ρυθμούς στὴν
ἵδρυση τοῦ δικοῦ τους «πανεπιστημίου Αἰγαίου». Κινήθηκαν μάλιστα τόσο
ἐντονα ὥστε νὰ ἐξασφαλίσουν, γιὰ τὴ σχολὴ τῆς Σμύρνης, οἰκονομικὴ
ἐνίσχυση ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα.

ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ δηλαδὴ τοῦτο τὸ τραγελαφικὸ: Ἡ Ἑλλάδα, ὅχι μόνο δὲν
δημιουργεῖ τὸ πανεπιστήμιό τοῦ Ἑλληνικοῦ Αἰγαίου, ἀλλὰ, ὡς ἐταῖρος τῆς
ΕΟΚ, μετέχει στὴ χρηματοδότηση τῆς προσπάθειας τῆς τουρκικῆς
χούντας γιὰ δημιουργία «Πανεπιστημίου Αἰγαίου».

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ, μιλώντας στὴ Κῶ, ἐπανεφέρε τὸ θέμα καί
ὑποσχέθηκε τὴν δημιουργία ἱατρικῆς σχολῆς στό νησί τοῦ Ἱπποκράτη.
Εἶναι καιρὸς ἡ ὅλη ὑπόθεση νὰ μπεῖ σὲ ταχύτερες διαδικασίες. Πρὶν
παγιωθεῖ στὴ συνείδηση ξένων παραγόντων ἡ ἀντίληψη ὅτι "AEGEAN'S
UNIVERSITY" σημαίνει ... τουρκικὸ πανεπιστήμιό. Οἱ καιροὶ ἐπιβάλλουν
ξεπέραςμα ὅλων τῶν γραφειοκρατικῶν ἐμποδίων, μὲ ἐκδήλωση ἀποφασι-
στικῆς πολιτικῆς βούλησης.

(ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 28/8/82)

ΝΑ ΚΑΘΙΕΡΩΘΕΙ ΗΜΕΡΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΕΝΘΟΥΣ

«...ΕΙΝΑΙ καιρὸς - πέρα καί πάνω ἀπὸ σκοπιμότητες - νὰ καθιερωθεῖ
ἐπίσημα ἡμέρα ἐθνικοῦ πένθους γιὰ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφή. Τό
χρωστᾶμε ἀπέναντι στὴν Ἱστορία, στὸν πολιτισμὸ πού χάθηκε, στοὺς
ξεριζωμένους καί σ' ὅλους ἐκείνους πού πολέμησαν ἢ χάθηκαν γιὰ τὸ
ὄραμα τῆς Μεγάλης Ἑλλάδας. Κυρίως, ὅμως, τὸ χρωστᾶμε στίς γενιές
πού ἔρχονται. Καί οἱ Λαοὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦν τίς καλές καί τίς κακές
στιγμές τῆς Ἱστορίας τους, ἀν βέβαια θέλουν νὰ ἐπιβιώσουν καί νὰ
διατηρήσουν τὴν ἐθνικὴ τους ταυτότητα.

ΥΣΤΕΡΑ ἀπὸ ἐξήντα χρόνια, ἄς φροντίσει τὸ Κράτος νὰ καθιερωθεῖ ἡμέρα
ἐθνικοῦ πένθους γιὰ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφή.

ΑΣ ΕΛΠΙΣΟΥΜΕ, ὅτι ἡ Κυβέρνηση τῆς ΑΛΛΑΓΗΣ, πού μέχρι τώρα ἔδειξε
εὐαισθησία στὰ ἐθνικά μας θέματα καί τὰ κυριαρχικά μας δικαιώματα, δὲν
θὰ καμφθεῖ ἀπὸ σκοπιμότητες, ἀλλὰ, θὰ προχωρήσει στὴν καθιέρωση
ἡμέρας πένθους, ὥστε νὰ διατηρηθεῖ στὴ μνήμη τῶν Ἑλλήνων καί νὰ
προβληθεῖ διεθνῶς τὸ ἐγκλημα πού ἐγίνε σὲ βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὶν
ἐξήντα χρόνια».

(ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΚΑ ΝΕΑ 10/9/82)

ΜΕΤΑ ΑΠΟ 60 ΧΡΟΝΙΑ

ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟ μνημόσυνο πού ἐγίνε τὴν Κυριακὴ, στὸν μητροπολιτικὸ
ναὸ Ἀθηνῶν, γιὰ τὰ θύματα τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς, ξαναθύμισε
τίς τραγικὲς ἡμέρες τοῦ Αὐγούστου - Σεπτεμβρίου 1922, πού ὑπῆρξαν ἀπὸ
τίς χειρότερες τῆς μακραιώνης ἐλληνικῆς ἱστορίας. Συγχρόνως ὅμως,
ἔφερε στὴ σκέψη τὴν καταπληκτικὴ ζωτικότητα τοῦ ἔθνους μας, τὸ ὁποῖο,
μέσα στὰ 60 χρόνια πού πέρασαν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ φοβερὸ ὁρόσημο,
κατόρθωσε ὅχι μόνο νὰ ἐπιβιώσει, ἀλλὰ καί νὰ λύσει τὸ τεράστιο
προσφυγικὸ πρόβλημα. Πράγμα, πού σημαίνει, ὅτι ἐνάμιση περίπου
ἐκατομμύριο συμπατριῶτες μας ἀπ' τὴν Ἀνατολή, ξανάφτιαξαν ἐδῶ τὴ
ζωὴ τους, ἐνῶ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς βρῆκαν κατάλληλο ἔδαφος καί εὐκαιρίες
γιὰ νὰ διακριθοῦν σὲ κάθε τομέα τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Τοῦτο φυσικὰ δὲν εἶναι
τυχαῖο, ὅπως δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι ἡ χώρα μας, ἀπὸ τὸ 1922 μέχρι σήμερα,
ἐπραγματοποίησε τεράστια βήματα πρὸς τὰ ἔμπροσ, παρά τίς ἐξοντωτικὲς
δυσκολίες πού ἀντιμετώπισε. Παρά τίς ἀνταραχὲς πού ἐζήσε. Γιὰ τὸν
λόγο αὐτό, τὸ προχθεσινὸ μνημόσυνο, πού ἐγίνε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὴ
παρουσία τῆς Πολιτείας, στὸν μητροπολιτικὸ Ναό, γιὰ τὰ μαρτυρικὰ θύματα
τοῦ 1922, ἀποτέλεσε καί ὑπόμνηση τῆς καταπληκτικῆς ζωτικότητος τοῦ
Ἑλληνισμοῦ, ὁ ὁποῖος - καθὼς ὁ μυθικός Φοῖνικας - ἀναγεννᾶται πάντα
μέσα ἀπὸ τίς στάκτες τῶν καταστροφῶν πού τὸν πλήττουν. Καί τὸ γεγονός
εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα πού πρέπει νὰ μᾶς ἐμπνέουν αἰσιοδοξία γιὰ τὸ μέλλον.
Αἰσιοδοξία δικαιολογημένη καί ἀπὸ τὴ σύγχρονη ἱστορία μας.

(ΗΜΕΡΗΣΙΑ 21/9/1982)

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ

Στὴ Μνήμη τοῦ ἀγαπημένου μας θείου
ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΤΑΜ. ΚΡΗΤΙΚΑ

- Μικρασιάτη ἀπὸ τὸ μαρτυρικὸ Ἀδραμύτι Μ. Ἀσίας, πού σφαγιάστηκε
κι' ἔμεινε ἄταφος ὁ πληθυσμὸς του - μαζί κι' οἱ γονεῖς του - τὸ 1922 ἀπὸ
τοὺς Τούρκους.

- Τοῦ Πολιτικοῦ Ἡγέτη, Βουλευτῆ καί τελευταίου Γερουσιαστῆ
Λέσβου, πού μὲ τὸ θάνατό του στίς 23-8-1982, πέρασε στὸ «ΠΑΝΘΕΟΝ
ΤΩΝ ΑΘΑΝΑΤΩΝ» γιὰ τοὺς ἀγῶνες του μιᾶς ὁλόκληρης ζωῆς, γιὰ
Κοινωνικὴ Δικαιοσύνη, γιὰ δημοκρατία καί γιὰ προσφυγικὴ ἀποκατάσταση.
Ἀντὶ γιὰ στεφάνι προσφέρουμε στὴν «ΕΝΩΣΗ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ»

Δραχμὲς 5.000

Τὰ ἀνήψια του

Οἰκογένειες

Παύλου Ν. Ναυπλιώτη
Σταματίας Ν. Ναυπλιώτη
Βασίλη Ν. Ναυπλιώτη
Μανώλη Ν. Ναυπλιώτη

Βύρωνα, 25 Αὐγούστου 1982

- Στὴ μνήμη τῆς ἀδελφῆς τῆς Ὀλυμπίας Σανίκου
Ἡ κα Ἑλένη Στράχαντ δρχ. 7.000
- Στὴ μνήμη Στέλιου Κρητικᾶ
Ἡ κα Σταματία Ναυπλιώτου δρχ. 5.000
- Στὴ μνήμη Joyee Ἀλευρᾶ
Ἡ κα Ἀννα Ἀλευρᾶ δρχ. 5.000
- Στὴ μνήμη τῶν Θυμάτων τῆς
Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς
Ἡ κα Μ.Σ. δρχ. 2.000
- Στὴ μνήμη τοῦ συζύγου τῆς Γ. Ζερβάκη
ἀποθανόντος τὴν 4/9/82
Ἡ κα Κλειώ Ζερβάκη δρχ. 2.000
- Στὴ μνήμη Μ. Λιτζερόπουλου
Ὁ κος Ν. Ἰσηγόνης δρχ. 2.000
- Ὁ κος Μ. Κολιδάκης
Γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἑνώσεως δρχ. 1.000

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ
ΧΩΡΑ

Μηνιαία ἔκδοση τῆς
«ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ»

Διεύθυνση
ὁδὸς Καρύτση ἀριθ. 3
Τηλέφ. 32.28.480
32.29.564
Ἀθῆναι 124

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ
Τζῶν Βεινόνγλου
Νίκος Βικέτας
Νίτσα Παραρᾶ

Υπεύθυνη Ἐκδόσεως
Ναταλία Γκούφα
Δεινοκράτους 31
Τηλ. 722.71.92

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑΣ
Ν. ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ Ε.Π.Ε.
Μάγερ 11 - Ἀθῆναι
Τηλ. 5225479 - 5221792

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

Ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑ-
πουργείου
Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστη-
μῶν.

Μεγάλῃ καλλιτεχνικῇ ἐκ-
δήλωσῃ
Μὲ Λόγο - Ποίηση - Τρα-
γούδια καί Χορούς ἀπὸ τίς
ἀξέχαστες πατρίδες.
Μιά βραδυὰ γεμάτη Σμύρ-
νη - Μικρασία - Πόντο -
Βυζάντιο - Ἀνατ. Θράκη.
Μιά μουσικὴ ἀναδρομὴ
στὸν πολιτισμὸ πέρα ἀπὸ
τὸν Ἑβρὸ καί τὸ Αἶγαῖο.
Μ' ἓνα γαλαξία ἐκλε-
κτῶν καλλιτεχνῶν.

Πραγματοποιήθηκε στίς 13/10.
Ρεπορτάζ στὸ ἐπόμενο φύλλο μας.